



Zimní vydání, Gräfenberg



6. ročník, 3. číslo 2018
ZDARMA



Jaroslav Novotný

vedoucí lékař
PLL a.s.

Zamyšlení vedoucího lékaře

Stres je slovo skládající se z několika částí. Definice stresu je celá řada, předem je však třeba upozornit na fakt, že v laickém pojetí se pojem stresu často zaměňuje s pojmem stresoru. Stresory jsou prakticky všechny negativně na člověka působící vlivy, které mohou být různé povahy. Stresem pak rozumíme stav, do kterého se organismus působením stresorů dostává. Subjektivně je nejčastěji vnímán jako stav nepohodlí až ohrožení.

Organismus reaguje na stresující činitele úměrně velikosti stresorů. Reakce má charakter adaptačního syndromu, který, pokud nedojde k překročení určitých mezí, vede k vyrovnání organismu se stresem, případně ke zvýšené toleranci na působení stresorů. Od určité intenzity a délky trvání stresu se však objevují známky neklidu, únavy, vyčerpání, případně agrese, deprese a jiných psychických fenoménů.

Jako optimální se jeví možnost vyhnout se stresu či jeho minimalizaci. Pozitivně působí odpočinek, ať již ve formě pasivní či aktivní. Dalším předpokladem rezistence vůči stresu je správná životospráva, dostatečný spánek a pohybové aktivity. Regenerační pohybové aktivity mohou mít nejrůznější charakter, rekreačně sportovními počínaje a zájmovou činností konče.

Před léty využil výše popsané regenerační a terapeutické faktory Vincenz Priessnitz. V encyklopediích je označován za zakladatele moderní vodoléčby, ve skutečnosti však byl tvůrcem komplexního léčebného systému, v němž pohyb a následná tvorba tepla v těle byly dokonale vyvažovány nejrůznějšími aplikacemi studené vody, což vedlo k výrazné aktivaci metabolických procesů v organismu nemocných, zvyšování jejich fyzické kondice a posilování imunitního systému. Vzhledem k tomu, že v budoucnosti bude počet stresujících faktorů (stresorů) s největší pravděpodobností narůstat, měla by být podhorským a horským oblastem České republiky věnována náležitá pozornost. Nejde jen o aspekt krajinnotvorný a vodo hospodářský, nýbrž také turistický a terapeutický. Za tímto účelem je třeba krajinu a především hory efektivně fakticky i legislativně chránit a zvýšenou pozornost věnovat oblastem s terapeutickým potenciálem, tedy především lázním.

Přestože v současnosti z časových i jiných důvodů je upřednostňována léčba farmaky, lék na cílené zvládnutí stresu nebude objeven nikdy. Je to tím, čím jsme – součástí přírody, tvory, kteří pro udržení svého zdraví, případně k léčbě, potřebují civilizaci minimálně dotčené a znehodnocené krajinné oblasti, tedy především hory a jejich lesy.



Pokračování na str. 2

PÁR SLOV S...

Reprezentační ples Priessnitzových léčebných lázní a Města Jeseníku díky zdařilému výběru hudby, hostů a programu je opakovaně vždy několik týdnů předem beznadějně vyprodáný. Ani nadcházející ročník nebude jistě výjimkou. Vždyť hlavním hostem slavnostního večera bude herečka, zpěvačka a moderátorka Kateřina Brožová.

Hrajete v divadle a ve filmu, účinkujete v muzikálech, televizi, moderujete, dabujete. Dá se říci, kterou z „branží“ máte nejraději? Co Vás aktuálně nejvíce zaměstnává?

Nemohu říci, že bych z profesních činností, kterým se věnuji, nějakou výrazně preferovala. Mým hlavním oborem je činohra, herečtví jsem vystudovala. Ničím méně stejně ráda účinkuji v muzikálech, zpívám, moderuji. Ta různorodost mne moc těší.

Aktuálně mne asi nejvíce zaměstnávají vánoční koncerty. Včera jsem například zpívala s mým muzikálovým kolegou Radimem Schwabem na společném vánočním koncertě, pěvecký blok mne čeká i na vystoupení ve slovenském Popradu. Mám za sebou moderování Gala Plesu a finále Miss & Mr. Look Bella 2018 v Brně.

Jste i poměrně vytížená dabérka. Kterou z dabovaných postav byste si ráda přímo zahrála?

Všechny role byly něčím zajímavé. Dabovala jsem třeba Angelínu Jolie, Kristin Scott Thomas nebo Marilyn



Monroe. Spíše než o konkrétní roli jsem však vždy přemýšlela o téměř bezmezných možnostech filmové produkce jednotlivých snímků. Tu jsem zahraničním kolegům záviděla.

Máte nějaký nesplněný profesní sen? Jakou roli byste si ráda zahrála? S kým byste si ráda zazpívala či spolupracovala?

Snů, přání a aktuálních nápadů mám spoustu. I když ráda hraji v komediích, radost by mi udělala i nějaká filmová dramatická role. Žádnou konkrétní vysněnou postavu však nemám. V hlavě nosím i spoustu nápadů hudebních. Určitě by mne potěšilo, kdybych vydala samostatné CD, protože poslední vzniklo už před mnoha lety. A vím, že by na něm bylo více swingu a jazzu, které mám moc ráda.

A „neprofesní“ sen...

Aby moji nejbližší byli zdraví, šťastní a spokojení. Dcera, aby byla úspěšná na závodech v parkuru, kterému se věnuji.

PRAMENY A PRAMENÍKY STUDNIČNÍHO VRCHU

SLOVANSKÝ PRAMEN

Rok vzniku nebo první zmínky: 1839
Nadmořská výška: 636 m
Vzdálenost od lázní: 380/400 m
(vzdušnou čarou/pěšky)

K lázním nejbližší situovaný „lesní“ pramen je také nejnavštěvovanějším a po rekonstrukci v roce 2015 patrně nejoblíbenějším vodním zdrojem v okolí lázní. Nejstarší zmínka o něm byla dlouho zachována z roku 1845, v posledních letech se našel zápis ještě staršího data: podle záznamů z roku 1839 jej Priessnitzovi pacienti pravidelně navštěvovali mezi sedmou hodinou ranní a polednem.

Původní název Silberquelle (Stříbrný pramen) byl po roce 1945 změněn na současný Slovanský. Jeho strohá moderní vize z roku 1961 byla změněna při poslední opravě před čtyřmi lety. Voda nyní vytéká z bronzových rukou, vytvořených sochařkou Ivou Svobodovou z Jeseníku, usazených na mramorovém solitéru z Horní Lipové. Paní sochařka vytvořila návrh tohoto chrliče ve spolupráci s historikem Květoslavem Growkou. Při této rekonstrukci byla posunuta zídka prameníku a zvětšen tak prostor mezi zídlem a sousedním altánem. Rekonstrukce v roce 2015 proběhla za vzorné spolupráce tří institucí – Lesů České republiky, Společnosti Vincenze Priessnitze a Německého spolku přírodní léčby (Deutscher Naturheilbund).

Pramen měl dostatek vody i v posledních suchých letech, jeho voda je čistá a chutná.

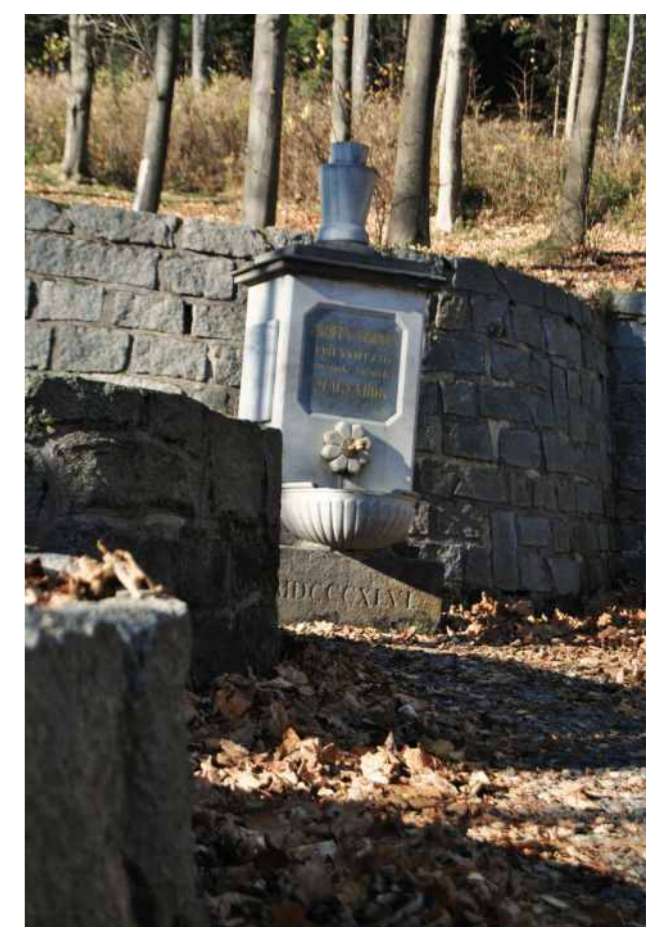


ŽOFIIN PRAMEN

Rok vzniku nebo první zmínky: 1846
Nadmořská výška: 637 m
Vzdálenost od lázní: 385/405 m
(vzdušnou čarou/pěšky)

Tento pramen se nachází jen několik metrů za Slovanským pramenem, v areálu žulových zídek u historického altánku, vybudovaného v roce 2008 Lesy ČR. Žofiin pramen byl postaven ze supíkovického mramoru v roce 1846 u příležitosti zasnoubení barona Josefa Ujházyho a Priessnitzovy dcery Sofie (maďarsky Žofie). Na podstavci s římským letopočtem 1846 se nachází mramorový pomník s mušlovým trychtýřem a s nápisem „Zsófia-Forrás Priessnitznő's Leányának szentelve a'Magyarok által". (Žofiin pramen, dceři Priessnitzové od vděčných Maďarů). V roce 1961 byl pramen rekonstruován a přejmenován na Revoluční. Začátkem devadesátých let 20. století mu byl opět vrácen původní název. Posledních drobných úprav se dočkal roku 2015, kdy byl také napojen na nedaleký zdroj vody v lese. V suchých letech 2015-17 tekla pouze sporadicky, letos tekla sice střídavě, ale v průběhu celého roku.

jg



EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři,

před sebou máte už dvaadvacáté vydání Lázeňských pramenů, v nichž o publikování zajímavých článků není rozhodně nouze. Osobně bych upozornila na článek o dosud nezveřejněném osudu doktora Kattingera, šéflékaře Priessnitzova sanatoria z let 1925-1938. Pozornost věnujte i příběhu o pobytu významného amerického sochaře Greenougha, který nám zanechal nenahraditelné postřehy z lázeňského života tehdejší doby. Bůhví, kolik pokladů před námi archivy ještě ukrývají. Už nyní se však těším, až budou jednou zveřejněny v těchto listech.

Báječné zimní dny vám přeje
Věra Holubová

Věra Holubová

POUR FÉLICITER 2019

*Přijeme všem,
aby i v roce 2019
vždy viděli
svou cestu.*

Vaše Priessnitzovy léčebné lázně

„Jsem okouzlen být právě uprostřed luk a kopců, mít možnost jít ven s knihou a stoličkou v rukou, užívat plně svobody bez zbytečného zastínění přístřeším. Je lépe zvedat oči k horám a kopcům, než ke kominům. Příroda! Sladká příroda! Má nepopsatelné kouzlo, které produkuje téměř mysteriózní efekt na ducha jejího zastánce!“

Life at Graefenberg, 1852

Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNĚ JESENÍK

DOPISY NAŠICH KLIENTŮ

Dobrý den,

ráda bych poděkovala celému kolektivu Priessnitzových léčebných lázní, který mi při mém červencovém pobytu poskytoval služby. Především bych ráda pochválila paní pokojskou na 5. patře Nové budovy. Nezapomatovala jsem si příjmení, vím, že křestním jménem byla Věra. Paní pokojská byla velice milá, pracovitá, vstřícná a profesionální. Svým přístupem mi velmi zpříjemnila pobyt.

Dále vyzdvihuji práci pana Jiřího Glabazní (doufám, že jsem si správně zapamatovala jméno), který organizoval vycházky po lázních s výkladem o historii a zajímavé přednášky. Unikátní byly jeho vycházky, kdy jsme mlčeli a procházeli okolím lázní a pan průvodce nám vyprávěl o místech a osobnostech. Tyto vycházky mě velice obohatily a dodávaly mi duševní rovnováhu a klid. Ráda bych také pochválila psychologickou práci manželů Kubánkových, která mi dala mnoho impulsů.

Závěrem děkuji a vysoce vyzdvihuji přístup a práci týmu Klimaterapie, nejvíce paní Lei a pana Zajíčka, kteří vedli walking a vždy zajímavě informovali o procházených místech. Obzvlášť vysoce vyzdvihuji harmonické venkovní cvičení s paní Leou.

Ještě jednou děkuji celému Vašemu kolektivu a přeji Vám co nejvíce takových zaměstnanců, které jsem výše vyzdvihla. Jejich přístup, profesionalita a kvalita nejsou samozřejmostí. Při svém pobytu jsem se žet setkala i s pracovníky, které pochválit nemohu, a budu ráda, když oceněníhodní pracovníci budou do budoucna převažovat a lázně si je udržet.

Přeji Vám krásný den a ještě jednou děkuji
Jana Čáková

ZAPOMENUTÝ OSUD ŠÉFLÉKAŘE PRIESSNITZOVA SANATORIA

Letošní „osmičková výročí“ přinesla lavinu článků obsahujících popisy známých událostí. Nejcennějšími příspěvky byla spíše svědectví účastníků, pohledy na životní osudy, které byly vystaveny politickým a národnostním třenicím s jejich hrůznými dopady. Týká se to i jedné z velkých a neprávem zapomenutých postav graefenberských lázní.

Otto Kattinger se narodil 22. 7. 1879 ve Vídni do lékařské rodiny. Jeho otec Karel Alexandr pracoval jako chirurg, pocházel z Vídeňského Nového Města, kde se narodil Dr. med. Karlu Kattingerovi a Francisce Lagerové. Matka malého Otty Berta Maria Saumwaldová pocházela z bohaté mlynářské rodiny. To, do jaké rodiny se narodil, v mnohém předurčilo jeho život. Zcela pochopitelně po absolvování středního školství zamířil ke studiu medicíny na vídeňskou univerzitu.

PŘÍCHOD VÍDEŇANA NA GRAEFENBERK

Období po ukončení studia je nejasné, víme jen, že Otto Kattinger vystoupil z katolické církve a ke dni 1. ledna 1908 byl přijat do církve evangelické augsburského vyznání. Změna snad souvisela s jeho prvním manželstvím, které bylo rozloženo. A zřejmě hledal i nové profesionální uplatnění. To mu poskytl další vídeňský lékař Dr. med. Josef Neugebauer, majitel sanatoria Kaiserhof (později Sudetenhof, Sudetský dvůr, dnes Bezruč č. p. 302) na Graefenberku. Od něj přešel v roce 1912 jako zástupce šéflékaře a odborný lékař pro vnitřní choroby do Priessnitzova sanatoria, kde v letech 1925-1938 působil jako jeho šéflékař.

NOSITEL PRESTÍŽNÍHO VYZNAMENÁNÍ

Podruhé se Otto Kattinger oženil 27. 8. 1914 v evangelickém farním kostele v Opavě. Jeho vyvolenou se stala vdova Helena Trauenfelsová, dcera obchodníka židovského vyznání Alberta Kuha z Vratislavi. Svědky jim byli Dr. med. Fritz Schwaiger z Opavy a Dr. med. Josef Reinhold z Graefenberku. Z prvního manželství své choti vyženil dceru Evu.

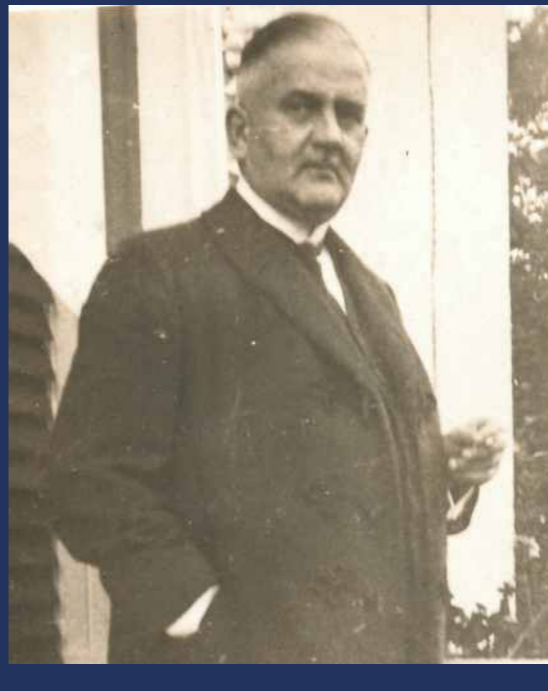
Prošel vojenskou službou, a když vypukla 1. světová válka, narukoval jako plukovní lékař a celé čtyři roky prožil na frontě, často v první linii. Obdržel prestižní vyznamenání Signum laudis a Karlův vojenský kříž.

MEZI JEHO ZNÁMÉ PATŘIL I JAN MASARYK

Po válce se vrátil na Graefenberg, již do nového státu. Československé státní občanství mu bylo uděleno bývalou zemskou vládou slezskou 27. 12. 1920, jakož i jeho manželce Heleně. Domovské právo získali v České Vsi. Jako lékař byl nestranný, neměl vůči českému personálu v lázních ani hostům žádné předsudky. V letech první republiky totiž i na Graefenberku začala zajižet bohatá česká klientela a významné osobnosti tehdejšího politického a kulturního života. Dr. Kattinger se přátelsky stýkal s ministrem Janem Masarykem, s továrníkem Vladimírem Petroffem z Hradce Králové, továrníkem Juliem Řivnáčem z Prahy a dalšími. Spojovalo je i jejich vnitřní přesvědčení, byl totiž členem zednářské lóže Humanitas.

DR. MED. OTTO KATTINGER

*1879 Vídeň,
† ?



DALŠÍ VÁLKA PŘINESLA RODINNOU TRAGÉDII

Běžný životaběh mu pak rozvrátily události roku 1938, tzv. sudetská krize a přičlenění Jesenícka k nacistické Třetí říši. Již 15. listopadu byl pro smíšené manželství s Židovkou z práce v Priessnitzově sanatoriu vyhozen. Vedoucí sanatoria Vinzenz Priessnitz se vyjádřil jednoznačně. „Další spolupráce se stala nesnesitelnou, jsem donucen Vás dnešním dnem zprostiti Vašich služeb.“ Manželce Heleně nezbylo, než uprchnout do Prahy. Snažila se tak zachránit jejich majetek a manželovo postavení v lázních, protože věděla, co se stalo s jejími židovskými příbuznými ve Vratislavi po nástupu Hitlera k moci. Dokonce jim pomáhal dostat se do Anglie, s prosbou o intervenci se obrátila i na československého velvyslance v Londýně Jana Masaryka. Ovšem likvidace Československa a vyhlášení protektorátu v březnu 1939 ji též vystavily rasové perzekuci. Nakonec, aby ušla hroziící deportaci do Terezína, 26. 6. 1943 v 9.40 hod. spáchala sebevraždu skokem z okna ve 3. patře domu na třídě Carl Marii Webera č. p. 9. Nevlastní dcera, která se v roce 1929 provdala do Prahy, se ze stejného důvodu otráвила plynem.

ZEDNÁŘ A ŽIDOVKA

I přes stálý nátlak nacistů se Kattinger nedal s manželkou rozvést. Za války bydlel na Graefenberku v podnájmu na několika místech a provozoval pouze soukromou praxi. Posudek, který na něj vypracovalo okresní vedení NSDAP 17. 4. 1939, si všímá toho, že je zednář, nechte nacistické noviny, nepodporuje finančně sbírky nacistických organizací a zejména má za manželku Židovku. Nevstoupil do žádné nacistické organizace, naopak, pokud mohl pomoci, vystavoval lékařské vysvědčení osobám ohroženým pracovním nasazením. V případě pana Bára z Jeseníku, který byl podle rasových zákonů „položidem“ a měl být nasazen na nucené práce v munici továrně, dr. Kattingerovi tato pomoc přinesla dne 24. 1. 1945 výslech na gestapu v Opavě. Naštěstí se válka blížila ke svému konci.

JE NÁŠ OBČAN, NEBO NE?

Po osvobození požádal Otto Kattinger 4. 10. 1945 o vrácení čs. státního občanství. Okresní správní komise vyzvala 27. 4. 1946 Okresní velitelství I. SNB o vyšetření oprávněnosti jeho žádosti. Svědeckou výpověď o jeho chování podal lékař Priessnitzova sanatoria MUDr. Viktor Kellner, který svědčil jednoznačně v Kattingerův prospěch: „Těsně před německou okupací p. Dr. Kattinger vystupoval dosti ostře proti zaměstnancům sanatoria, kteří s oblibou a provokativně nosili bílé henleinovské punčochy a jiné vnější odznaky tohoto hnutí.“ Svůj postoj ke státu dr. Kattinger vyjádřil v této pohutě době i tím, že věnoval 1. července 1938 na jubilejní Fond na obranu státu 1000 Kč.

Kpt. v.v. Jan Krejčí, který jako Čech setrval na Graefenberku po celou dobu okupace, o něm prohlásil, že „měl jsem vždy dojem, že o politiku se vůbec nezajímá. Jeho manželka byla původem židovského, a proto musela Graefenberg opustit, aby mu nebrzdila v jeho povolání jako lékaři. Dr. Kattinger ji přes to navštěvoval v Praze a podporoval ji.“ Lázeňský masér Hynek Žembera, který opustil Graefenberg již 15. 9. 1938 a vrátil se do Poděbrad, svědčil v jeho prospěch po desetileté spolupráci: „Ke mně, jako k Čechovi, měli Kattingerovi plnou důvěru, že neprozradím jejich politické smýšlení, kde v tu dobu bylo na Graefenberku velmi nebezpečno.“

PŘESTO URČEN K ODSUNU

Okresní velitel I. npor. Kala 26. 5. 1946 sdělil, že všechny údaje v žádosti jsou pravdivé a že žadatel povinnosti československého státního občana neporušil. Z dokumentů však neplýne, jak se státní orgán rozhodl. Nevíme ani, jak se zachovaly lázně, kam se s podlomeným zdravím z koncentráku navrátil Kattingerův kolega a dobrý přítel primář Dr. Josef Reihold, jenž však záhy v roce 1947 umírá. Víme jen, že Spravedlnost má zavázané oči: devětašedesátiletý doktor Kattinger se přestěhoval do Domašova č.p. 63 a jako Němec byl 5. ledna 1948 deportován do sběrného střediska v Olomouci-Hodolanech a určen k odsunu. Jediným škrtnutím pera nám na 70 let zmizel z našeho povědomí, z historie graefenberských lázní, o jejichž slávu se též výrazně zasloužil.

Mgr. Květoslav Growka
Státní okresní archiv Jeseník

PÁR SLOV S...

... dokončení ze strany 1

Do Jeseníků a našich lázní v únoru zavítáte poprvé?

Vaše lázně osobně neznám, ale už nyní se k vám těším. Priessnitzovy lázně mám totiž spojené s tatínkem, jako sólový houslista je se svým hudebním programem několikrát navštívil. Já jsem v Jeseníku byla hodně dávno jako modelka na jedné módní přehlídce. To mi bylo snad osmáct, devatenáct.

Lázně jsou synonymem regenerace, odpočinku. Jak nejradyji relaxujete Vy?

Jsem pořád v jednom kolem, takže trávit čas s mými nejbližšími je moje forma relaxace. Nejlepší variantou je, pokud můžeme být spolu dále od ruchu města, s koňmi a psy, v přírodě, nejlépe za pěkného jarního či letního počasí.

Jaké výzvy Vás čekají v nejbližší době? A na co se nejvíce těšíte?

V novém roce mne čekají různé pracovní povinnosti. Na jaře mezi ně patří zkoušení nové krásné role v

Divadle na Vinohradech. Před sebou mám i nějaká natáčení, podrobnosti bych si však zatím nechala pro sebe.

Jak budete trávit letošní Vánoce?

Vánoční svátky vždycky trávím doma v kruhu rodinném. Radostnější pro mě byly, když ještě žil tatínek a maminka byla zdravotně fit. Teď už to není, co to bývalo. Nicméně tradičně naváim, napeču, nakládám a budu se těšit z času stráveného s rodinou.

Jaký dárek by Vám udělal největší radost?

Mám jedno předvánoční přání – aby dcera odjela její parkurový závod čistě. Nejen na Vánoce bych si přála, aby vše probíhalo v klidu a ve zdraví. Přála bych si více mezilidské tolerantnosti a vlídnosti. Strašně mi vadí, jak jsou na sebe lidé zlí a agresivní. Přesto, že žijeme v dostatku, nejsme spokojeni. Nám všem bych přála větší vzájemné porozumění, protože čas určený na Světě se každému z nás nenávratně krátí.

vh



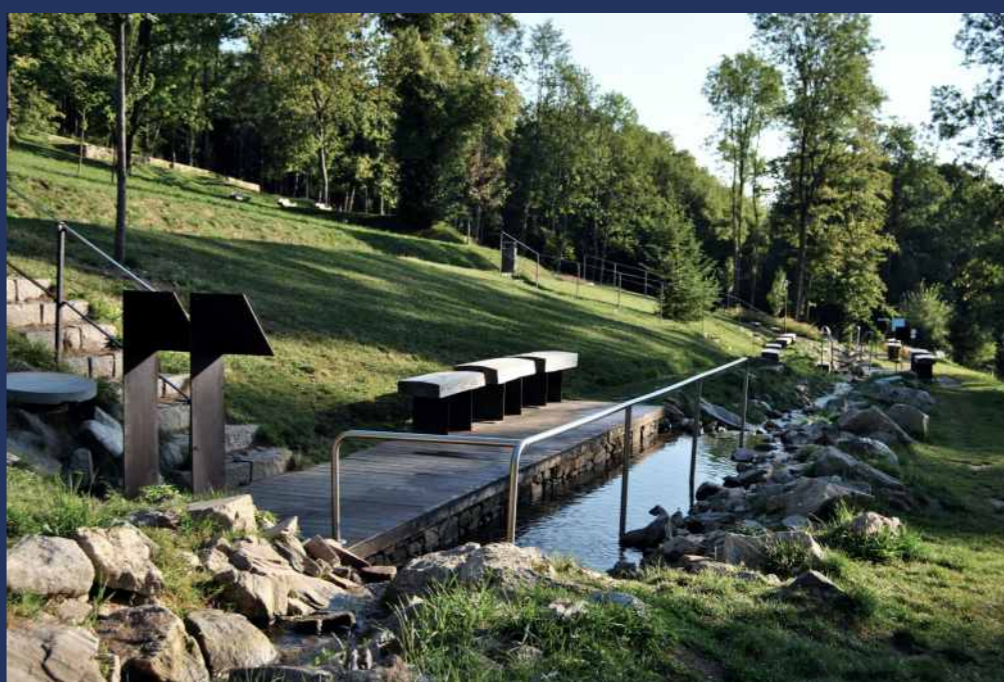
VINCENZE PRIESSNITZE
Balneopark

V případě zájmu o podporu údržby a provozu **Balneoparku Vincenze Priessnitze** můžete zaslat libovolnou částku na účet č.:

230 308 000 / 0300

Společnosti Vincenze Priessnitze, z.s., která spravuje tento unikátní lázeňský projekt.

www.priessnitz.cz



NOVÝ POBYT SE VRACÍ HLOUBĚJI KE KOŘENŮM

Velkým Priessnitzovým odkazem dnešku je systém zásad péče o lidský organismus postavený na pěti nepostradatelných pilířích. Intenzivně je využívá i nový pobyt Priessnitzových léčebných lázní, příznačně pojmenovaný Priessnitzův unikát.

Vincenz Priessnitz zakazoval hovořit o nemocech mezi pacienty, poskytoval individuální pohovory, kladl důraz na společenská setkávání a účast na hudebních či jiných akcích, které tvořily součást léčebného pobytu. Byl první, kdo sjednotil pohybovou léčbu (individuální a skupinovou) s vodoléčbou, dietou, léčbou prací, muzikoterapií a psychoterapií. Úspěch jeho jedinečné terapie tedy spočíval na působení pramenité horské vody, čerstvém horském vzduchu, pohybu, vhodné stravě a pitném režimu a na harmonii těla a ducha.

Právě tyto důležité elementy tvoří gró pobytu Priessnitzův unikát. „Nový pětidenní pobyt Priessnitzův unikát je velice důmyslně sestaven z jednotlivých složek původní Priessnitzovy terapie, tak aby na organismus působily co nejefektivněji. Klient například projde klasickou pololázní, je pro něj připravena i venkovní pohybová terapie s dechovými cvičeními v unikátním prostředí horského klimatu Priessnitzových léčebných lázní, nezapomíná ani na výběrovou stravu,“ popisuje pobyt obchodní ředitelka Kateřina Tomášková. „Pokud byla taková terapie přínosná člověku 19. století, tak je rozhodně aktuální pro člověka hektického 21. století,“ dodává. U každého klienta jsou jednotlivé léčebné procedury sestaveny individuálně na základě vstupního odborného vyšetření. Lékařským vyšetřením klient prochází i na konci pobytu, kde získá i mnohá doporučení pro běžný režim.

Více se o pobytu dozvíte na www.priessnitz.cz v sekci Nabídka pobytů.

vh

TIP NA VÝLET

FAKULTATIVNÍ VÝLETY PO JESENICKU LÁZEŇSKÝM MINIBUSEM

Jeseníky a Rychlebské hory jsou posety nespočtem zajímavých míst, která stojí za návštěvu. Novinkou v nabídce volnočasových aktivit pro lázeňské hosty jsou fakultativní výlety minibusem v doprovodu lázeňského průvodce na nejzajímavější z nich.

Výlety s průvodcem na vybraná místa regionu lázně nabízejí už v minulosti, jejich komfort byl však do značné míry omezen možnostmi přepravy. „U většiny výletů jsme využívali veřejnou linkovou dopravu, což bylo v mnoha ohledech komplikované: dané časy dopravcem, omezené víkendové spoje, případně nutný omezený počet výletníků ve skupině,“ přibližuje hlavní důvody změny obchodní ředitelka Kateřina Tomášková. Priessnitzovy léčebné lázně tedy od podzimu do své nabídky zařadily fakultativní výlety do vybraných turistických míst pronajatým minibusem. Na výletech, samozřejmě jako dosud, účastníky doprovází lázeňský průvodce. Na rok 2019 jsou plánovány výlety turistické i poznávací, nebudou chybět ani výlety do nedalekého Polska.

JAKÁ MÍSTA S NÁMI MŮŽETE V ROCE 2019 NAPŘÍKLAD NAVŠTÍVIT?



Venušiny misky

Výrazná ostrovní hora Žulovské pahorkatiny zvaná Smolný vrch (404 m n. m.) se tyčí ze zvlněné krajiny zvané Šírava mezi obcemi Černá Voda a Kobylá. Na vrcholu Smolného se nachází přírodní památka Venušiny misky.

Nýznerovské vodopády

Vodopády Stříbrného potoka leží na území obce Horní Skorošice. Jde o kaňonovitou soutěsku se skalními prahy vytvářejícími několik vodopádů a kaskád. Vodopády se nacházejí 2 km jihozápadně od Nýznerova a 5 km západně od Žulové.

Skanzen Zlatorudné mlýny

Středověký hornický skanzen na řece Olešnici u Zlatých Hor vám v místě zvaném Údolí ztracených štol nabídne k prohlídce repliku dobových zlatorudných mlýnů ze 14. století, časů největší slávy dobývání zlata ve zdejších krajích.

Biskupská kupa

Rozhledna nad Zlatými Horami je postavena na české straně česko-polské hranice. Při dobré viditelnosti lze z věže dohlédnout do Vratislavi anebo spatřit nejvyšší vrcholky Vysokých Tater.



Dlouhé Stráně

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně se v roce 2005 zařadila mezi 7 největších divů České republiky. Dlouhé Stráně jsou jednou z nejnavštěvovanějších turistických zajímavostí v Jeseníkách.

Karlova Studánka a Praděd

Lázně Karlova Studánka leží v bruntálském okrese, 15 km severozápadně od města Bruntál. Lázně stojí na místě původně železářské osady Hubertov a proslavily je prameny železitě kyselky i čisté horské lesnaté prostředí. Proto je toto známé lázeňské letovisko také oblíbeným turistickým centrem a ideálním výchozím bodem na Praděd.

Pradědova galerie

Galerie se rozkládá na rozloze čtyř hektarů. Během prohlídky můžete shlédnout 250 vyřezaných plastik zvířat a hlavně chloubu řezbáře Halouzky, betlém v životní velikosti, který čítá 138 soch a váží 20 tun. Nechybí zde ani slon či velbloud v životní velikosti. Betlém byl rovněž vystaven u příležitosti světového kongresu betlémářů v Hradci Králové, kde byl oceněn titulem Největší betlém na světě.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

www.priessnitz.cz

NOVÉ DĚNÍ KOLEM PRAMENŮ

Uplynulý rok byl ve znamení dobrých zpráv pro jesenické prameny a drobné památky. Byly opraveny dva prameny v oblasti pod Křížovým vrchem a pod záštitou Městského úřadu Jeseník vznikla Rada pramenů, která by měla koordinovat péči o tyto malé klenoty jesenické krajiny. Nový impuls dostal také Program správců pramenů a drobných památek.

V bodech přinášíme stručné zpravodajství:

• V létě byl kompletně rekonstruován Mločí pramen nedaleko Křížového vrchu, stalo se tak z iniciativy Lukáše Abta a s podporou Města Jeseník.

• Novou podobu dostal také Knoppův pramen a okolí, který byl v uplynulém roce poškozen průjezdy techniky. Také tento pramen opravil Lukáš Abt s podporou Města Jeseník a v sobotu 4. srpna u příležitosti desátého výročí úmrtí novináře a historika Tomáše Knoppa se zde konala malá vzpomínková slavnost.

• V průběhu roku se několikrát na radnici sešla nově vzniknuvší Rada pramenů, jejímiž členy jsou zástupci institucí, které s prameny nějak souvisejí a chtějí se podílet na péči o ně (Město Jeseník, státní a církevní lesní správa, Vodovody a kanalizace Jesenicka, vlastivědné muzeum, státní archiv, Priessnitzovy lázně, Společnost Vincenze Priessnitze a další).

• Náplní činnosti Rady pramenů bude vzájemná koordinace při péči o prameny a také rozvíjení tohoto regionálního dědictví, plánuje se zřízení internetového portálu s detailními informacemi o pramenech.

• Prvním důležitým počinem Rady pramenů bylo obnovení Programu správců pramenů a drobných památek, který patřil mezi činnosti Hnutí Brontosaurus Jeseníky a Město Jeseník nad ním nyní převzalo patronát; správcové jsou místní občané, kteří ve svém volném čase pečují o některou z těchto lokalit.

• 6. prosince, tedy na Mikuláše, se na jesenické radnici uskutečnilo Setkání správců pramenů a památek, kde stávajících deset „pečovatelů“ o prameny obdrželo poděkování od zástupců města a lázní.

• O dalším dění vás budeme i nadále na stránkách Lázeňských pramenů informovat.

jg



DRŽITELÉ ZNAČKY JESENICKÉ ORIGINALITY SE SETKALI V PRIESSNITZOVÝCH LÁZNÍCH

Držitelé značky JESENÍKY originální produkt® se v polovině listopadu sjeli do Priessnitzových léčebných lázní v Jeseníku, aby získali praktické informace o dotačních možnostech, naučili se něco nového v oblasti sociálních sítí a jednoduše se také vzájemně setkali.

„Pravidelná setkání takto každoročně pořádá naše sousední značka HANÁ regionální produkt®. Smyslem je vzájemné sítování a také se takto dozvíme, co je u koho nového,“ uvedla koordinátorka značení v Jeseníkách Hana Olejníková z Místní akční skupiny Horní Pomoraví s tím, že součástí setkání byla i výstava a ochutnávka regionálních produktů. Účastníci setkání se dozvěděli více o aktuálních možnostech čerpání dotací z Programu rozvoje venkova. „Proběhla i diskuze o tom, zda má či nemá smysl vůbec o dotace žádat. V rozhodování potenciálním žadatelům měly pomoci právě příklady dobré praxe, které jednak prezentoval Levandulový statek nebo Zemědělské družstvo Jeseník,“ dodala Olejníková.

Setkání se konalo díky vstřícnosti vedení Priessnitzových léčebných lázní, které mají pod značkou JESENÍKY originální produkt® certifikovaný zážitek Priessnitzovu léčbu. Akcí podpořilo Ministerstvo zemědělství ČR a Státní zemědělský intervenční fond v rámci aktivit Celostátní sítě pro venkov.

Bc. Barbora Haušková
MAS Horní Pomoraví



LÁZEŇSKÝ FEJETON

BLIŠŤA SE
NA LEPŠE ČASY?

Štýry roky uběhly jak nic a zas kdo chtěl muh išč ku urnam zvolič zastupitelstvo. Pro kandidaty zasadni životni udalost, pro inše spoluopčany cosik ganc nich wichtig.

Letošni oktobrové vybory ale přinesly příběh, jaky Jeseník ešče nězažil. Zvítězila partaj „Jeseník srdcem“, a jakým způsobem. Byl to šok pro všechny, výsledek infarktovy. Třináct zastupitelu maju ti kardijaci! Aji uklížečku by byli ludě zvolili, kdyby byla v první polovině kandidátní listiny partaje „Freiwaldu durch Herz“. Kdo by to byl čekal, že upozornění na zavažu srdeční nemoc vzbudí u voličstva take sympatije! Dneska su všelijake kamynauty prostě v modě. Ja, ja, zveindvierzig, a bylo vymalovane. A klid, žadny maraton vyjednani, žadne čachrovani, žadny megapodraz v Brně, opozyce smiřena se svojem rolum od prši vieřiny noveho volebního období. Všecky dyskuze a ekzhibice, hadky a kšefty o obsazení radnice letos něproběly! Infarktovy výsledek sice, ale po nim klid, bajkery lokalpolitik ušetřil aji paru tydnu života...

Měl bych pro tych zveindvierzig procent jedno take vysvětliti: Jak se kdosi začne starať o jesenícké prameny, začne se mu dařit, politikum dokonce aji při vyborach. Oproti temu svaty Jan Nepomucky se za přestěhovani na rušny rynek svojim kuratorum dvarazy neodvděčil. Štýry roky volna v polityce, dostali dištanc, a možu přemýšlať, kde su jejich rezervy a zpivač „svaty Jene oroduj za nas“. Ale da se to brač aji z dopingově pozitivni stranky, jako zaslužený odpočinek a zastupitelске prazdniny. Leckery nezvoleny ušetřil aji paru roky života...

Tež richtig dobra odpověď všěckym, kdo chcu furt řešit' odliv mozku. Jeseník srdcem, zveindvierzig. A to ja říkam furt, že dokonale pracující mozek ešče sam o sobě nic něznamena. Pořebujeme ludě, keři to tu budu mječ radi. Aji politiky a městské uředniky, jakkoliv neuvěřitelne se zda, že by cosik takeho bylo možné!

Prostě, tajakdycky, i letošni podzim byl pestry na udalosti. Prezident Zeman na navštěvu zase přijel, už aji do Mikulovic, aji na Praděd! Přezili sme cirkus kolem věšani metalu, Michal David vyznamenani od Zemana dostal, Jarek Nohavica od Putina... Už chybí enem aby Švorcova od Trumpa nebo britské kralovny medajlu dostala, a svět budě ganc naruby. Prožili sme oslavy sto let Československa, zas sme všeci chvilu zpivali „nad Tatu sa blyska“.

No a s novom starostkum se u nas na rathausu blišta na lepše časy... Věřim temu, nic mi inšeho ani nězbyva!

Občan z Gräfenberku
původem z Pražské

SLOVNÍČEK

oktobrové vybory
Freiwaldu durch Herz
rynek

říjnové volby
Jeseníkem srdcem
náměstí

KNIŽNÍ TIP

VODOLÉČBA VINCENZE
PRIESSNITZE

aneb Historická příručka vodoléčby
pro profesionální i domácí použití



Dr. Joseph Weiss.
Nakladatel:
Jaroslav Zahajský 2018,
260 stran.

Všichni nadšenci pro vodoléčbu, historii medicíny, místní historikové i amatérští 'priessnitologové' mohou jásat. Po 170 letech, přeložena a převedena do současné češtiny, znovu vyšla kniha Priessnitzeova žáka a konkurenta Josefa Weisse, známá z priessnitzeovské literatury pod názvem Příručka vodolékaře. Za chvályhodný vydavatelský počín vděčíme panu Jaroslavu Zahajskému z Řičan, který knihu vydal pod novým názvem Vodoléčba Vincenze Priessnitze. Čtenáři se na 260 stranách mohou velmi podrobně seznámit s vodoléčbou, jakousi alternativní medicinou první poloviny devatenáctého století. Původně veterinář, posléze Priessnitzeův obdivovatel a vodolékař Josef Weiss v knize zachytil vlastní zkušenosti z vedení vodoléčebného ústavu ve Frývaldově a ve Stanstead Bury v Anglii.

Kniha obsahuje v úvodu krátká pojednání o vzniku a významu vodoléčby, předpokládané působení vody při onemocněních i obecná dietní pravidla pro zdravé i nemocné. Její hlavní část je pak věnována popisu léčby chorob léčitelných studenou vodou.

Důvody vydání knihy přiblížil Jaroslav Zahajský takto: „Abychom nezapomněli to, co se osvědčilo v minulosti, a nemuseli to vymýšlet znova a znova.“ Mnohé Weissovy zkušenosti z časů národního obrození totiž přesahují pozoruhodným způsobem do dnešní doby. Kniha poskytne čtenářům důkazy o tom, že cesta ke zdraví není v pítlkách potravních doplňků, ale ve vědomé činnorodé aktivitě a péči o tělo i duši. Na druhou stranu je nutno podotknout, že Weissův tehdejší způsob léčení chorob není dnes ve většině případů hodný následování.

Brožovaná 'příručka vodolékaře' je k dostání v Lázeňském Informačním Centru za 198 Kč.

jg

VYSVĚCENÍ KRIZOVÉHO KŘÍŽE

Téměř ke každé z drobných památek v okolí lázní se váže nějaký příběh. Některé prameny byly postaveny 'na paměť' šťastného uzdravení, jiné jsou pojmenovány po těch, kterým se uzdravit nepodařilo. Půl kilometru pod Ripperovou promenádou stojí od roku 1840 kamenná mohyla s vysokým křížem, který navzdory své pochmurné symbolice patří do první skupiny památek. V sobotu 6. října se u něj sešly desítky místních obyvatel i lázeňských hostů na slavnosti spojené s posvěcením kříže po obnově, kterou letos zrealizoval gräfenberský občan a patriot Kamil Zajíček.

Za slunného a teplého říjnového počasí vysvětil obnovené místo pravoslavný duchovní Libor Kratochvíla z Horní Lipové. Společně s ředitelkou jeseníckého archivu Bohumilou Tinzovou adresovali přítomným v krátkých proslovch také zamyšlení o vztahu lidí a krajiny. „Díky nadšení a péči místních patriotů se jesenícká krajina krok za krokem uzdravuje ze své bolavé minulosti,“ zněla hlavní myšlenka obou řečníků.

Po slavnostním posvěcení následovala neformální část programu, zahrnující hudební i gastronomické občerstvení. Mlsalo se, popijelo vínko, povídalo. Návštěvníci si také mohli prohlédnout kamennou mohylu a obnovenou votivní desku s nápisem „Zbav nás všeho zlého“. Některé z přítomných dětí nelenily a po mohyle začaly šplhat až nad hlavy svých rodičů, prostě bylo veselo.

Symbolika obnoveného kříže zde nemohla být příznačnější. Takzvaný Krizový kříž vznikl v Priessnitzeově době jako připomínka překonání léčebné krize, která v 19. století při vodoléčbě předcházela uzdravení. Pro dnešní dobu jsou příznačné přístupy 'snadno a rychle'. Krizový kříž a jeho odkaz nás však vyzbívá k zamyšlení o tom, že skutečně hodnotné věci k nám kolikrát přicházejí 'ztěžka a pomalu'.

Obnovený kříž je z dubového dřeva a jeho autorem je fezbář Dušan Ingr z Vápenné. Budete-li ke kříži přicházet v poledním čase v zimním období, můžete mezi jeho břevny, opět symbolicky, vidět prosvítat slunce.

Budete-li se chtít na místo podívat, odbočte z Ripperovy promenády u bývalého Sophiina pramene (a u buku) doprava dolů, po zhruba 600 metrech vás pěšina dovede na Přední vršek, kde kříž stojí.

jg

PROJEKT positivJE STOJÍ ZA TO SLEDOVAT,
I KDYŽ JSTE U NÁS JEN NA NÁVŠTĚVĚ

Objevili jste-li u sebe touhu poznat nejen naše lázně, ale i náš kraj, pozornost jistě věnujte také projektu positivJE. Díky němu se dozvíte mnohem více než tipy na výlety, dostanete se Jesenícku přímo pod kůži.

Projekt positivJE spustil rodilý Jeseníčan Kamil Kavka na Nový rok 2018. Manažer s patnáctiletým působením v Praze si tehdy představoval, že je schopen denně po celý rok na facebookové stránce stejného jména prezentovat pozitivně laděnou informaci z jeho domoviny. Do Jeseníku se už totiž natrvalo vrátil i se svou rodinou a přestala ho bavit hluboce zakořeněná charakteristika Jesenícka jako periferního regionu bez perspektivy. „Není nic špatného na tom, když se z rodného kraje úplně odstěhujete, nebo odejdete jednoduše na zkušenou. Karta se však obrací, když už od mládí slyšíte, že pokud chcete být jakkoli úspěšní, musíte pryč. Když odcházíte s myšlenkou, že odcházíte z kraje téměř nulových možností na plnohodnotný život,“ doplňuje.

Dnes už má facebookový profil positivJE svůj původní záměr prakticky splněn. Za rok existence skutečně dokázal každý den čtenářům přinést pozitivní zprávu z Jeseníku a jeho okolí. Ba co víc! Stal se vyhledávaným informačním kanálem pro širokou veřejnost. Zvědavý návštěvník regionu zde najde inspiraci k zajímavým výletům, regionální produkty, výrazné rodáky hýbající světem jejich oboru. A Kamilovi Kavkovi se tedy jeho osobní projekt tak trochu zvrtnul: „Okolnostmi jsem byl inspirován k tomu, abych vytvořil i webové stránky www.positivje.cz a musel jsem vymyslet, jak budu s positivJE pracovat v roce 2019.“

Nakonec se Kamil Kavka rozhodl v projektu pokračovat a rozšířit ho. Aktuálně začíná spolupracovat s několika významnými a výraznými firmami Jesenícka, o partnerství mluví i s Priessnitzeovými léčebnými lázněmi, do svých plánů se snaží zapojit i zdejší obce. Jeho další vizí je místním i světu ukázat, že v kraji pod hřebeny jeseníckých a Rychlebských hor lze podnikat či pracovat v oborově zajímavých společnostech s odpovídajícím ohodnocením a užívat zdejší nádherné přírody, jednoduše plnohodnotně žít.

vh



14. ročník

KONFERENCE

s odkazem Vincenze Priessnitze o významu lázeňské péče

4. až 6. října 2019

220 let od narození Vincenze Priessnitze

Vedle odborných přednášek pro Vás připravujeme
tradiční doprovodný program.

Kontakt: konference@priessnitz.cz

www.priessnitz.cz

14. KONFERENCE
S ODKAZEM
VINCENZE PRIESSNITZE
O VÝZNAMU LÁZEŇSKÉ PÉČE

LÉKAŘSKÉ VÝZKUMY, POHLED DO HISTORIE I KOLOBĚŽKY

Třináctý ročník konference o významu lázeňské péče se konal tradičně o prvním říjnovém víkendu, krátce po výročí narození zakladatele lázní. Téměř sto účastníků, především z řad lékařské veřejnosti, mělo možnost vyslechnout odborné lékařské přednášky. Došlo však i na zdravý pohyb v podobě koloběžkování na promenádě.



Příští, 14. ročník konference s odkazem Vincenze Priessnitze se bude konat od pátku 4. do neděle 6. října 2019.

Velmi zajímavé příspěvky na téma vědecky potvrzeného efektu lázeňské léčby v Jeseníku představili v průběhu pátečního večera primář lázní Jaroslav Novotný, docentka Dobroslava Jandová z Karlovy univerzity a doktorka přírodních věd Marie Bičíková z Endokrinologického ústavu. Nevšední pohled do historie našich lázní přinesla přednáška jesenického rodáka, historika Vladana Hanulí-

ka, působícího nyní na Ústavu historických věd pardubické univerzity. Prezentace „Barbarské ledové peklo?“ se věnovala lázním Gräfenberk z pohledu návštěvníků a pacientů první poloviny 19. století.

V sobotním dopoledním bloku hovořili zejména hosté ze zahraničí o tématech blízkých Priessnitzovu odkazu v

dnešní době. Ursula Gieringer z Akademie celostní medicíny v Heidelbergu přednesla referát „Život v rytmu přírody“ a Nora Laubstein z Asociace evropské přírodní medicíny hovořila o budoucnost balneoterapie v Evropě. Léčitel a alternativní novinář Horst Boss mluvil z netradičního úhlu o obávané rakovině.

Mezi německými hosty se představil mimo jiné doktor Wolfgang Ries z kliniky ve Flensburgu, který hovořil na téma zdravotních účinků běhání na koloběžce. „Jde o nesmírně zdravý druh pohybu, který zatěžuje celý pohybový aparát a příznivě působí zejména na cévní systém. Velkou výhodou koloběžek je využití všemi věkovými kategoriemi, od dětí po nejstarší generaci. Dokonce i lidé s pohybovými omezeními, kteří se nevládnou posadit na bicykl, stále mohou jezdit na koloběžce.“ Dopolední přednáška doktora Riese byla po obědě doplněna vyjížděnkou po lázeňské kolonádě. V teplém podzimním počasí se tato část programu setkala s velmi pozitivním ohlasem. Autor Háje víly Ozdravy Jan Tajboš představil průtokové objekty do interiéru a exteriéru, které tvoří pod názvem Aquacoans. „Voda mi připomíná zenové hádanky – koány. Můžeme říci, že voda je pro život na Zemi zásadním koanem. AQUACOANS jsou objekty inspirované podstatou vody, která podobně jako Život obsahuje hádanky, na které neexistují racionální odpovědi. Z užitého pohledu jsou Aquacoans vodní průtokové objekty, které své estetické vlastnosti rozvíjejí do hlubší, vitalizující kvality. Podpora a nárůst život budících energií v jejich blízkém okolí jsou přímým důsledkem průtoku vody různými tvary,“ uvedl Jan Tajboš během přednášky s příznačným názvem Hledání tvaru živé vody.

Od užitého designu se pak účastníci znovu vrátili k lékařským tématům v přednášce MUDr. Jana Kubánka o psychoterapii a práci se sny v našich lázních.

jg

TIP NA VÝLET

VYDEJTE SE ZA PATNÁCTITUNOVÝM VLÁDCEM JESENÍKŮ

Malá vesnička Jiříkov sice leží na opačné straně Jeseníků, tamní galerie dřevěných soch ale za celodenní výlet rozhodně stojí. Mezi exponáty je největší socha vládce našich hor Děda Praděda, betlém s více než dvě stě padesáti postavami nebo sochy domácích i exotických zvířat.



BEZMÁLA 500 EXPONÁTŮ

Pradědova galerie u Halouzků v Jiříkově u Rýmařova, vzdáleném od našich lázní 70 kilometrů, se každým rokem rozrůstá o nové exponáty. Pravda, z úpatí Rychleb do severozápadního cípu Nízkého Jeseníku to není blízko, výsledný zážitek však za takovou cestu stojí. Vždyť expozice umístěná v osmihektarovém areálu dančí farmy je tvořena téměř pětistovkami vyřezávaných plastik zvířat a betlémem v životní velikosti.

SOCHY Z GUINNESSOVY KNIHY REKORDŮ

Jiříkovský betlém s více než 250 figurami v životní velikosti byl oceněn titulem „Největší betlém na světě“. Mezi další nadživotní „majstrštyky“ řezbáře Jiřího Halouzky patří 10,4 metru vysoká a 15 tun vážící socha vládce Jeseníků Praděda nebo obří dřevěný obraz Pradědovy říše ze čtyřiačtyřiceti lipových kmenů. Není tedy divu, že celoživotní dílo uměleckého řezbáře Jiřího Halouzky bylo oceněno zapsáním do Oxfordské encyklopedie významných osobností. Autor je také držitelem čtyř světových a dvaceti pěti českých rekordů, které byly zapsány do Guinnessovy knihy rekordů.

SOCHY V KOSTELE



Pokud se do Jiříkova vydáte, neopomeňte navštívit ani tamní kostel sv. Michaela Archanděla. Nad jeho oltářem se vznášejí dřevění andělé a v chrámové lodi jsou rozmístěny další sochy z Halouzkovy dílny.

V Pradědově galerii u Halouzků si můžete domluvit průvodce celou expozicí, včetně předvedení řezbářské práce, nebo si samostatně postupně vyslechnout „chytré mluvicí sochy“ rozmístěné po prostoru. V zahradách galerie jsou kromě soch také atrakce pro děti (houpačky, prolézačky, kolotoče) a farmový chov daňků, které mohou návštěvníci sledovat z pozorovatelny. Pradědova galerie má otevřeno 365 dní v roce včetně všech svátků.

vh

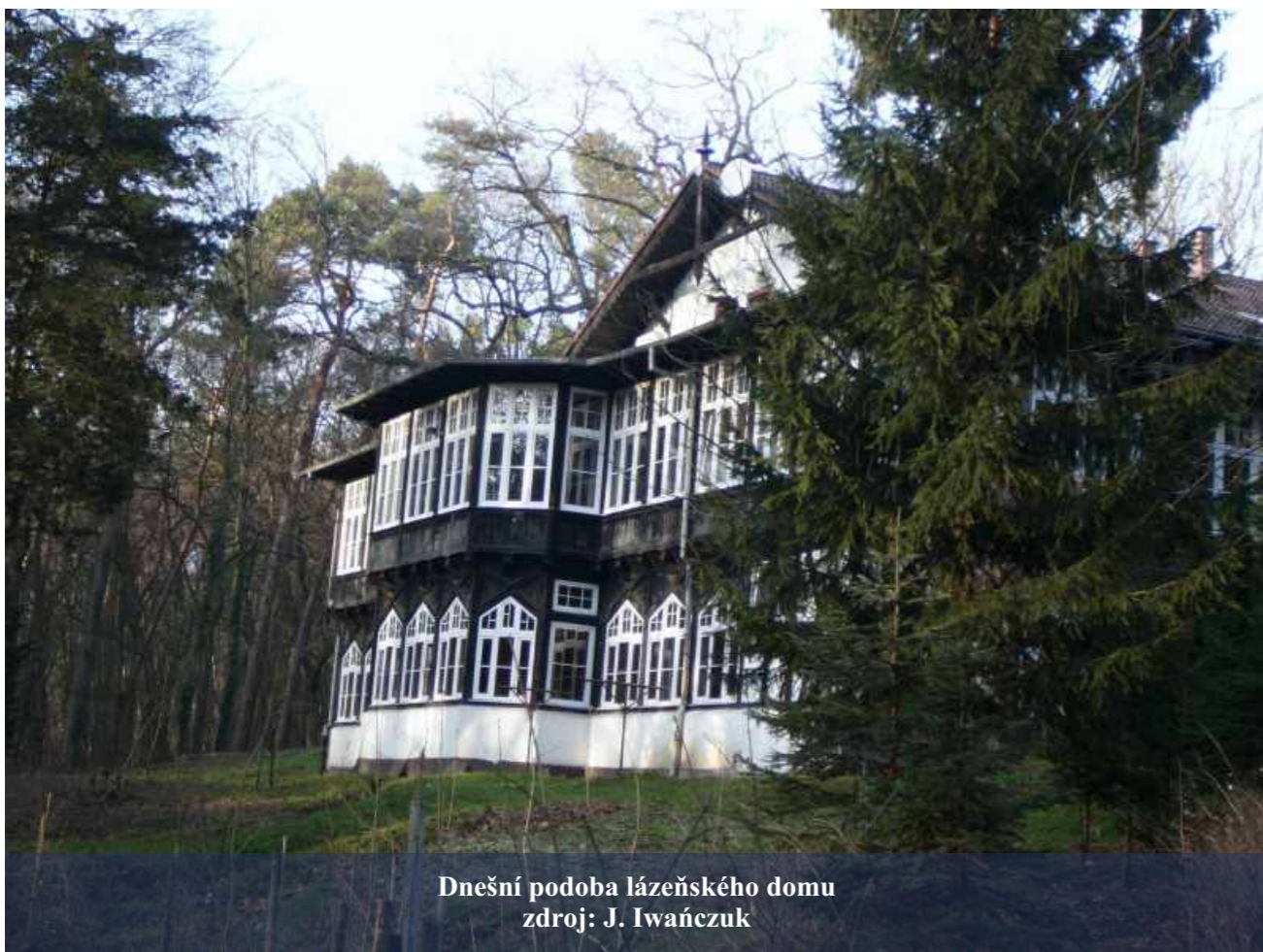
další informace naleznete na:

www.pradedovagalerie.cz

S PRIESSNITZEM EVROPOU KŘÍŽEM KRÁŽEM

VODOLÉČEBNÉ LÁZNĚ ECKERBERG

Poslední, desátý díl našeho seriálu věnovaného putování po místech, která se nechala inspirovat Priessnitzovými myšlenkami, nás přivádí do severozápadního Polska. Nedaleko historické metropole Pomořanska totiž existovaly vodoléčebné lázně Johanna Viecka.

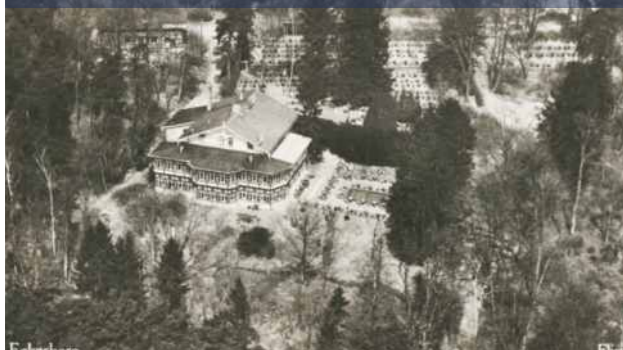


Dnešní podoba lázeňského domu
zdroj: J. Iwańczuk

JOHANN VIECK

Johann Vieck byl ranhojičem, jehož nadchla Priessnitzova metoda léčení chladnou vodou. Podle různých písemných zmínek se zdá, že začal vodoléčbu provozovat po roce 1850, kdy založil v Eckenbergu u Štětína v Pomořansku vodoléčebný ústav. O Priessnitzovi se dozvěděl z knih o něm vydaných a sám se na Gräfenberk vypravil „na výzvědy“ v roce 1848. Přijel z Rostocku 3. března a ubytoval se přímo u Priessnitze v domě čp. 175. Při zápisu do Curlistů v kolonce povolání uvedl „soukromník“. Pobyl zde krátce, domů se vrátil již 15. května 1848. Ale je vidět, že návštěva Gräfenberku ho utvrdila v hydroterapii. Zřejmě Gräfenberk navštívil několikrát, jako již starý muž zde z vědeckosti zanechal svou fotografii s věnováním (asi Josefu Schindlerovi), „v přátelské úctě“.

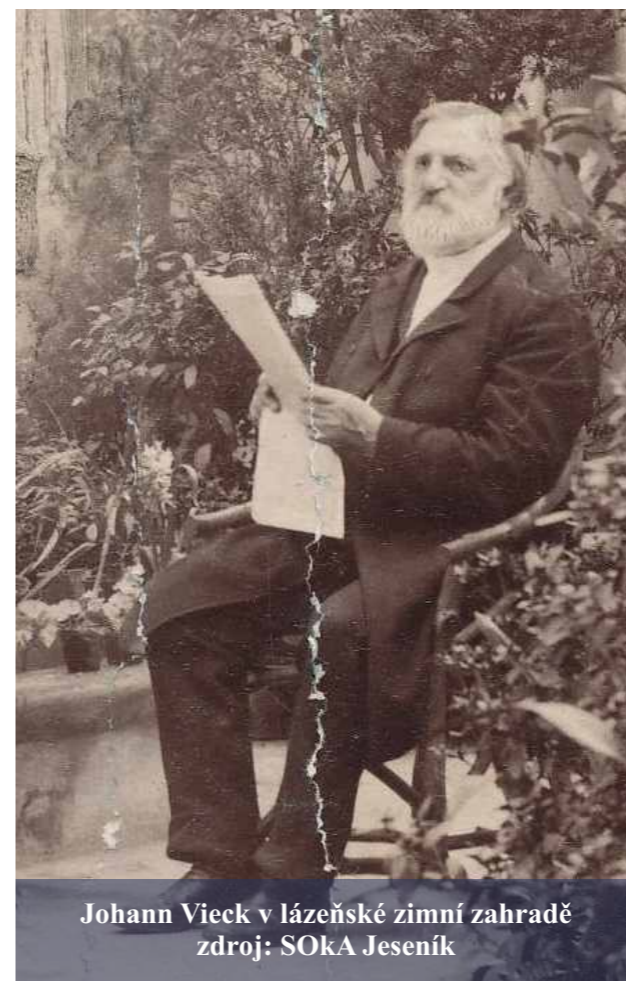
Letecký snímek sanatoria Eckerberg ve 30. letech
zdroj: Archiwum sedina.pl



VODOLÉČBA V ECKERBERGU

Původní lázeňské stavení Vieck projektoval tak, aby se během několika desítek let rozšířilo na lázeňský dům poskytující pacientům veškeré pohodlí, včetně restaurace a kavárny. Kamenná stavba s typickou dřevěnou verandou byla situována do příměstského lesa zvaného Arkona, místa častých vycházek, splňovala tedy všechny Priessnitzovy požadavky, byla zde voda, svěží vzduch, slunce a v zimě byla k dispozici sáňkařská dráha – jako na Gräfenberku! O Vieckových úspěších při léčení cholery v 50. letech se zmiňoval i Journal für Gesundheitspflege. Byť se setkáme s pochybnostmi, tak v roce 1850 měl vyléčit 72 nemocných, v roce 1853 45 a o rok později 22 pacientů. V roce 1863 Vieck si podal inzerát do novin, v němž upozorňoval veřejnost, že v jeho ústavu jsou v provozu i „římsko-turecké lázně“. Od 80. let, kdy na Vieckovo místo nastoupili do lázní graduovaní lékaři, vodoléčba neztratila na atraktivitě, ačkoliv nastoupil běžný provoz jako v jiných německých lázních.

V roce 1896 se stal vedoucím lékařem Dr. Samuel, ústav samotný přešel na Vieckovu vdovu Karolinu. Rovněž zde asi dva roky působil Dr. Hans Vieck (psáno Vieck). Podle zpráv z tisku ústav v roce 1901 nabízel „v první řadě přírodní léčebné postupy (vzduch, světlo, vodu)“ a vodoléčebné postupy založené na racionálním přístupu vědecké medicíny, co nejpřísněji uzpůsobené individuálním požadavkům, jako masáže, cvičení, elektrolyčbu. Ke kúrám stále patřily vycházky po lese, který byl osázen cizokrajnými dřevinami, tisem, čínskou a kavkazskou jedlí, sosnami, jedlými kaštanými – návštěvníci kupříkladu dodnes



Johann Vieck v lázeňské zimní zahradě
zdroj: SOKA Jeseník

obdivují starou magnólii. Dr. Samuel si pak ve Štětíně roku 1907 otevřel vlastní zdravotní zařízení „Physikalische Heilanstalt“ založený na nejmmodernějších terapeutických postupech. Nakonec v roce 1909 město Štětín od Karoliny Vieckové lázně odkoupilo.

LÁZNĚ VE 20. STOLETÍ

Lázeňský dům se více otevřel veřejnosti, dokonce do jeho blízkosti vedla tramvajová trať z centra města. Toho využívali obyvatelé k procházkám do okolí lázní, k posezení před fontánou, k setkávání v restauraci, kde se dalo tančit, vyslechnout koncert atd. Přichozím dům nabízel též pokoje k ubytování. Toto široké zaměření umožnilo, že ústav přežil i obě světové války i rabovací nájezdy po roce 1945. Nakonec polské orgány objekt předurčily k osvětovému a školským účelům. Postupně se zde vystřídaly mateřská škola, dětská zotavovna Tichý koutek a dětské rehabilitační sanatorium Arkonský les. V roce 1991 město objekt převvedlo na štětínskou arcibiskupskou charitu, jež zde provozovala internát pro chlapce, kteří se z různých příčin ocitli v těžké životní situaci. Po roce 2005 ho přeměnila v dodnes fungující Mládežnické středisko sociální terapie sv. Bratra Alberta v Štětíně.



Mgr. Květoslav Growka
SOKA Jeseník

SPOLEČENSTVÍ ROVNOSTI POD VRCHOLKY HOR: LÁZNĚ

V polovině 40. let 19. století se mezi významné návštěvníky Lázní Jeseník (dobově Gräfenberk) zařadili také hosté původem ze Spojených států amerických, bratři Horatio a Henry Greenoughové.

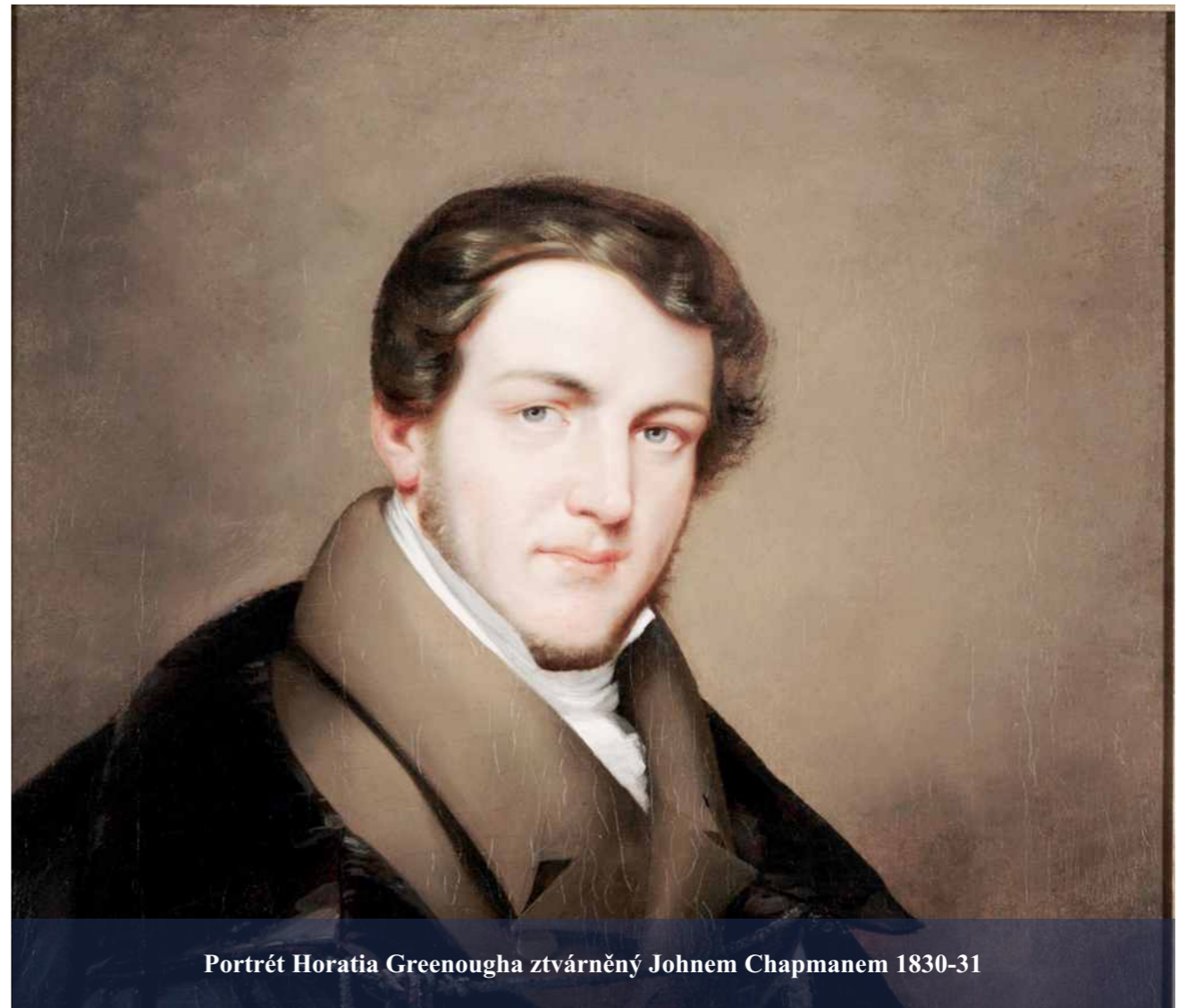
SOCHAŘ AMERICKÉHO KAPITOLU

Hlubší stopy zanechal v historii Horatio Greenough, jeden z předních amerických sochařů novoklasicismu, jenž pro inspiraci dlouhá léta pobýval a tvořil v italské Florencii. Mezi jeho nejznámější díla náleží zejména socha George Washingtona, již dokončil roku 1840 pro památník prvního amerického prezidenta ve washingtonském Kapitolu. Greenough nepochybně vytvořil řadu děl, jež se danému kusu vyrovnala, či jej předčila, žádné ale nevybudilo takové kontroverze, jako socha prezidenta, na níž je ztvárněn polonahý muž v antikizujícím stylu. Greenough, inspirován varoslovím slavné Feidiových sochy Dia v Olympu, která byla ve starověku počítána mezi sedm divů světa, se zde snažil ztvárnit myšlenku právoplatného nároku na samostatný stát občanů USA. Sedící Washington (ne nepodobný řeckému Diovi) zde pravou rukou zdviženou do nebes odkazuje na autoritu prozřetelnosti, jež je příznivě nakloněna předání moci a vlády nad sebou samými, symbolicky znázorněné mečem, který gestem nabízí Washington vložít do rukou amerických občanů. Neoklasicistní inspirace antikými sochami však brzy po svém odhalení vzbudila značné kontroverze, řada kritiků se vymezovala vůči netradičnímu polonahému pojetí postavy a v dobovém tisku byly zveřejňovány pichlavé komentáře, podsouvající interpretaci, dle níž Washington pravou rukou neukazuje k nebesům, ale zoufale sahá po chybějícím oděni.

Anglii a při té příležitosti navštívil i vodoléčebné lázně Malvern, zřízené dle vzoru Priesnitzova ústavu. Horatio také ve své tvorbě a teoretických formulacích umění výrazně prosazoval inspiraci původními přírodními tvary, je tedy zřejmé, že v duchu romantické filosofie rozvíjel postupně i senzitivitu vůči domněle přirozeným zákonitostem světa a z toho důvodu se pro něj, respektive pro jeho manželku, vodoléčba stala logickou volbou léčebné terapie. Jaký dojem zanechal pobyt ve vodoléčebném centru mezi horskými vrcholky na bratry a členy jejich rodiny a jaká byla podoba společenského života v lázních v dané době?

KDEPAK ŠAMPAŇSKÉ, ALE PRAMENITÁ VODA

V druhé polovině 40. let 19. století již zmizel poklidný charakter horského městečka, kde k uším obyvatel nedoléhá jiný tón, než místní dialekt. Počínaje koncem třicátých let komunikovala téměř každá společnost přecházející po rynku v Jeseníku či hlavní promenádě v Gräfenberku jinou řečí a jinou opět za nimi krácející služebnictvo. Vzájemná blízkost oddělených světů společenských elit, měšťanů a venkovského obyvatelstva byla pro mnohé návštěvníky nezvyklá. Dobový tisk popisoval dění v lázních následovně. „Stále a zase znovu potkáváte celé rodiny, kde jsou zdraví i nemocní. Bez okolností na jejich předchozí životní styl se tu schází stavy i sedláci a u záře pochodní konzumují nejjednodušší večeři – chléb s mlékem, přičemž je často celá společnost v tak dobré náladě, že člověka napadne, zda nepochází tohle rozpoložení ze šampaňského. Když přistoupíte blíže,



Portrét Horatia Greenougha ztvárněný Johnem Chapmanem 1830-31

nedovoluje dbát tolik na svou toaletu. Proto se ani neobjevuje obvyklá vzájemná kritika, která je zde téměř vymýcena. Pacientky na ni nemají čas, a když mají, jsou svedeny pospolu. Z tohoto důvodu Priesnitz zařídil to, aby se všichni zasedali kolem jeho stolu. Všichni mají stejná práva a nároky, je to demokratické shromáždění ve vlastním smyslu daného slova.“

Jako strategie k upevnování rovnosti mezi pacienty a vzájemné pospolitosti bylo chápáno společné stravování v velkých společných stůlích ve Velkém sále tzv. Hradu. Byl to čas snídaní, obědů a večeří, kdy byli pacienti oproštěni od povinností léčebných procedur a díky tomu, že celému sálu vládli od centrálního místa hlavního stolu sám Priesnitz, sedící v čele společnosti svých pacientů, ani v tomto čase neměli možnost vytvářet jakékoli zájmové kliky. Návštěvníci vodoléčebného ústavu Vincenze Priesnitze se během pobytu stávali součástí imaginovaného společenství. Vzájemná podobnost procedur, jejich fyzická i časová náročnost značně ovlivňovala zpochybnění sociálních odlišností a navazování vzájemné komunikace. Představa společenství pacientů vedených Priesnitzem od velkého jídelního stolu, určeného pro společné stolování, odpovídá biedermeierovské adoraci rodiny a rodinných vztahů. Priesnitz je zpodobňován jako patriarchální otec velké rodiny, pacienti pak jako sourozenci vzájemně spojení příslušností svých preferencí na poli léčebných praktik i prožitky procedur, které je společně stmelovaly a napomáhaly k utváření pocitu souměřitelnosti a jednotné identity.

PRYČ S KRAVATOU, POHODLÍ PŘEDEVŠÍM!

Společnost složená ze šlechty, podnikatelů, důstojníků i buržoazie vytvářela zdánlivě jednotný organismus. Oděv, který mimo prostor lázní jednoznačně přispíval k reprezentaci sociální příslušnosti jeho nositelů, zde v Gräfenberku ztrácel svůj identifikační potenciál. Jasně patrná příslušnost k místnímu osazenstvu se snadno poznala podle oděvu, jehož popis je takřka identický s charakteristikami Henryho Greenougha: „Šat skládá se z velké části z kostkovaného nebo pruhovaného lněného fraku či zaketu, který je pevnou částí oděvu (v nejzdušnější možné formě) po dobu až tří čtvrtin roční sezóny v Gräfenberku. Kalhoty jsou z lehkého materiálu. Geniální obyvatelé Gräfenberku je ovinují v pase šňůrou se střapci, aby se zbavili postroje šlí. Je tak zajištěna svoboda pro svaly a plíce, což je Priesnitzovo přání. Kravaty a vázanky tu proto na krku skutečně disciplinovaných nevidíte vůbec, a myslím, že mnozí by je mohli považovat přímo za symbol otroctví! Nemohu opomenout uboze ostříhané hlavy mužů, jsou střížené krátce, což prospívá okolnostem soustavných koupelí, nelze je však považovat za patřičně zdobné v jiných příležitostech. Vousy jsou často nepřilíhly pohledně upravovány do střední délky, což v kombinaci s prostovlasou hlavou a odhaleným krkem působí dojmem vzezření uprchlých obyvatel bláznů. Boty jsou bez podpatků. Ženy

nenosí barety, čepice, ani závoje. V zimě obouvají ženy červené wellingtony.“

Košile rozhalená u krku, volné kalhoty a hlava prostá jakýchkoli ozdob nebyly pouhou reakcí na nepřetržitý sled lázeňských procedur. Náročná a zdoluhavá terapie byly v lázních provozovány již od raného novověku, přesto v žádných lázních nikdy terapeutické přístupy neovlivnily denní režim pacientů do té míry, že by rezignovali na obvyklé formy reprezentace sociálního postavení. Volný oděv proto nelze chápat pouze jako doplněk vodoléčebné terapie, ale i jako atribut vnitřního rozpoložení pacientů, kteří tímto fyzicky pozorovatelným způsobem manifestovali vůli ztělesňovat podstatu zdejší terapie – „návrat“ k přirozenému způsobu života. Osobní vzezření a činy byly však nepochybně také identifikačním znakem příslušnosti ke skupině – nikoli sociální či stavovské - ale skupině definované odlišným konceptem vedeného života, recepce nemocí a jejich léčby.

PLESY I POD ŠIRÝM NEBEM

Gräfenberk však nebyl tedy pouze tichým místem vyhrazeným pro léčbu. S nárůstem počtu hostů také zde začaly být uplatňovány některé tradiční formy lázeňské sociability. Ačkoli zpočátku dle některých návštěvníků nebyly plesy v Gräfenberku pořádané příliš často, „poněvadž vzrušení, které provází obvyklé plesy, Priesnitz neviděl rád, neboť neprospívá léčebné kúře,“ byly plesy ve čtyřicátých letech pořádané se železnou pravidelností. Místem jejich konání byl nejprve jídelní sál Velkého dřevěného domu, od roku 1839 Velký sál ústřední budovy Priesnitzova léčebného komplexu – Hradu. V případě teplejších letních večerů se odehrávaly někdy i pod širým nebem. Na popud lázeňských hostů byly nepravidelně pořádané plesy také v Jeseníku, zde zejména v sále městské střelnice. V případě uzavřené společnosti mohly být využity rozměrnější apartmány, nebo malý taneční sál v domě u Modré hvězdy.

Klíčová data pořádání nejvýznamnějších plesů byla určena výročními dny oslav narozenin panovníků – v případě Gräfenberku zejména habsbursko-lotrinské a hohenzolernské dynastie a samozřejmě také datem narozenin Vincenze Priesnitze (4. října). Na podobné slavnosti se samozřejmě mohli objevit i Greenoughové, nechme zaznít popis oslavy Priesnitzových narozenin z dobového tisku. „Minulého měsíce držela se v Gräfenberku velká slavnost. Slavilí tam den narození pověstného vodolékaře Priesnitze. Velký sál byl skvěle osvětlen, od orchestru visely v souměrném pořádku věnce a koberce, mezi každým oknem byl bílý, zeleně ověšený čaloun, a na každém z nich z květin uvitá písmena, kteráž pojily se v slova: „hoch lebe Priesnitz!“ (ať žije Priesnitz).

V poledne byl při stole Priesnitz hluchým „Zdráv bud“ uvítán a večer zpívali mu schválně k tomu složenou hymnu. Nato se odebrali všichni na procházku, Priesnitz s kněžnou Rosalií z Lichtensteinu v čele společnosti, aby se podívali



Socha George Washingtona, již Horatio Greenough předal k výzdobě Kapitolu Spojených států amerických ve Washingtonu

ROČNÍ POBYT U PRIESSNITZE

Nicméně pro nás je Greenough zajímavý zejména jako návštěvník lázní Gräfenberk. Pobýval zde od 19. dubna 1844 s manželkou Louisou více než rok. Zatímco Horatio musel několikrát krátce vycestovat (z lázní se vzdalil mezi 16. květnem a 29. srpnem a poté opět mezi 29. srpnem a 15. zářím), jeho manželka zde zůstala po celou dobu jejich pobytu, který ukončili 4. srpna roku 1845. Nicméně se do Gräfenberku opět navrátili v následujícím roce, tentokrát i se synem. Pobývali zde mezi 22. květnem a 17. zářím. V daném roce se dokonce brzy k Horatiovi připojil i jeho bratr Henry Greenough, americký architekt a spisovatel, který přicestoval do lázní s manželkou a dvěma dětmi několik dní po bratrovi, 26. května, aby zde setrval po dobu jednoho roku, neboť rodina Henryho Greenougha slezské lázně opustila až 19. dubna 1847. Oba bratři zanechali na pobyt v lázních písemné vzpomínky, v případě Horatia to bylo několik dopisů, odeslaných přátelům a obchodním partnerům z Gräfenberku a dále stručná charakteristika osobnosti Vincenze Priesnitze. Henry Greenough popsal atmosféru lázní v novele Ernest Caroll, aneb život umělce v Itálii, vydané roku 1858 v Bostonu.

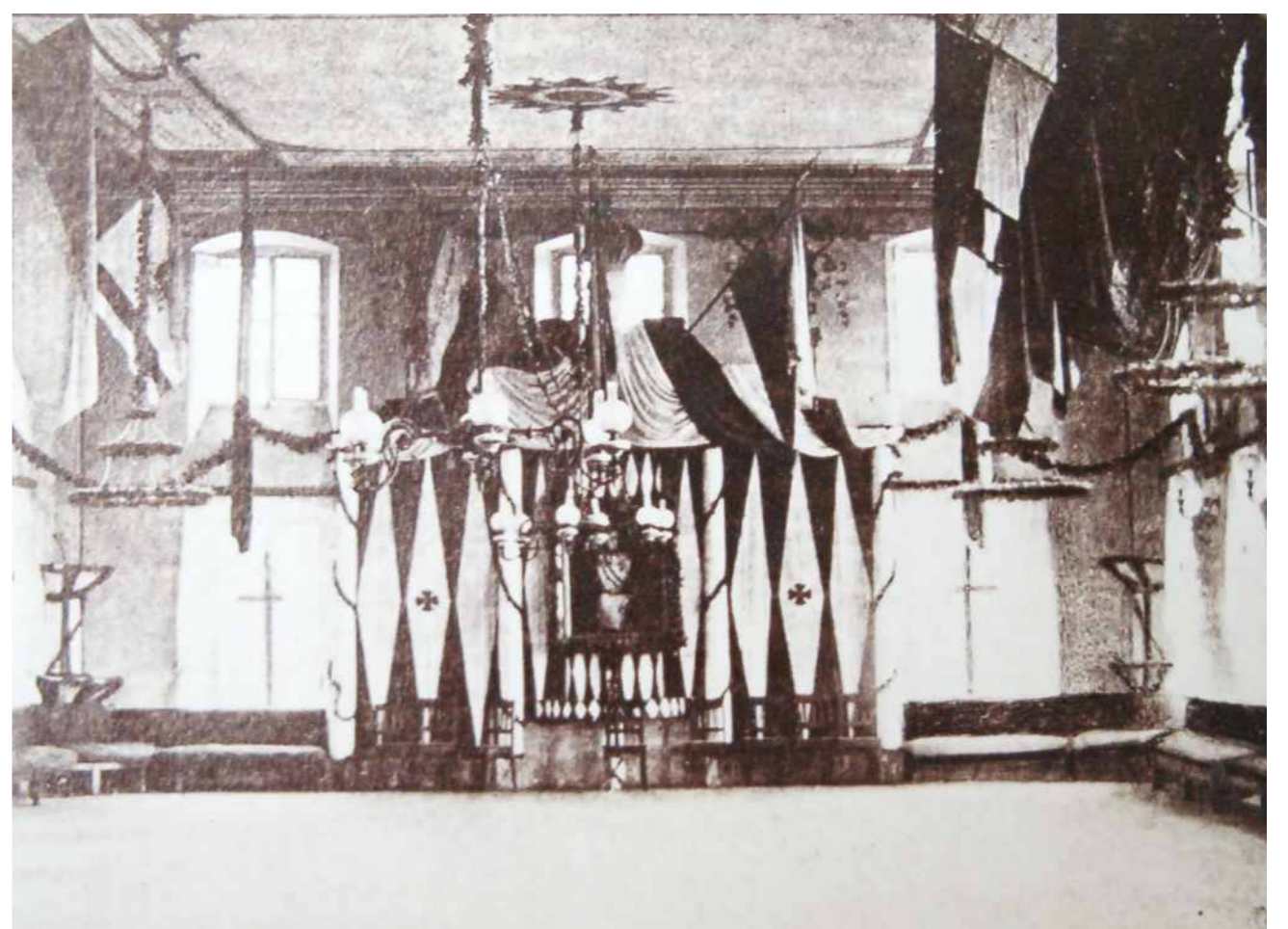
Důvodem návštěvy Greenoughů v Gräfenberku byly nepochybně komplikace zdravotního stavu členů rodiny. V případě Horatia to byl zdravotní stav jeho ženy Louisy. Z jakého důvodu si Greenoughovi zvolili pro léčbu služby Vincenze Priesnitze, není bohužel známo. Nicméně víme, že Horatio Greenough se měl možnost osobně seznámit s vodoléčebnými láznemi již v roce 1843, kdy pobýval v

spatříte ale jen místo něho láhve vody, jejichž náplň, obsahuje nejen tento život budící impuls, ale přivolává také zdraví a nový život.“

KOSMOPOLITNÍ A PŘÁTELSKÉ MĚSTEČKO POD HORAMI

Henry Greenough ve své novele věnované cestování po Evropě charakterizoval atmosféru v Gräfenberku jako krajně vstřícnou, své dojmy zde nechává zaznít v inscenované rozmluvě dvou postav textu přímou řečí: „Shledáváte svůj čas strávený zde příjemným? Velmi příjemným, jistě. Je zde početná vynikající společnost, sestávající z urozených, učených a módně ustrojených představitelů všech zemí. Každý den potkáváte nové osobnosti. Společenský život je přirozený, jakoby rodinného charakteru. Není třeba pořádat bálů a soireé.“

Základním atributem zdejší lázeňské lokality byla vzájemná souměřitelnost všech návštěvníků, kteří tvořili „velkou rodinu“, na níž přísným, ale zároveň moudrým pohledem dozíral Vincenz Priesnitz. Pro všechny autory bylo překvapivé, že představitelé elitních vrstev v případě svého pobytu v lázních Gräfenberk upouštěli od obvyklé zastávaných rolí, které byly s jejich životem mimo prostor vodoléčebných lázní neodmyslitelně spjaty. Autoři reflektující zvláštní míru pospolitosti mezi pacienty lázní chápali danou situaci jako důsledek návratu k přirozenému jednání – odložení masek, kterými obvykle v rámci společenské interakce zakrývali svou pravou tvář. Dle dobového tisku totiž „neustálé provozování léčby dámám



JESENÍK V DOBĚ POBYTU HORATIA A HENRYHO GREENOUGHA



Iluzivní dekorace pomníků a pramenů, instalovaná ve Velkém sále Hradu v 70. letech 19. století

na skvostný transparent, zřízený od jednoho, za příčinou léčení tam jsoucích hostů, jakož i na slavné osvětlení Gräfenberku. Vrátil se do sálu, byl Priessnitz od ženského sboru uvítán. Mezitím vešli do sálu dva bíle odění muži s dlouhými vousy, nesoucí koš s květinami. Koš byl postaven před Priessnitzem, radovali se rozevřely, a z nich vystoupil andělek, s vavřínovým věncem v ruce, jimžto při potlesku hostů, střelení z děl, zvuku trub a bubnů Priessnitzovi hlavu ozdobil. Následoval slavný bál, jež četné vznešené osoby přítomnosti svou poctily.“

Průběh oslav Priessnitzových narozenin byl provázen podobnými poctami jako oslava hegemonů, obměňovaly se pouze barvy výzdoby, čalounů a také hymny. Jediným rozlišovacím znakem byla absence poct v duchovní rovině. Za Priessnitze nebyla sloužena slavnostní mše, a zatímco panovníká výročí provázely hymny státní, Priessnitzovo narození bylo oslavováno nově skládanými opusy, jejichž nápěv na rozdíl od nacionálního nádechu oficiálních státních melodií, mohl být přezpíván celou společností bez výhrad vůči politickému nádechu kolektivního zpěvu. Paralela komponovaného programu slavností se projevovala rovněž ve finálním závěru, kdy byl Priessnitz za zvuku trub, bubnování a kanonády symbolicky korunován za krále přírody.

NA JEDEN DEN CÍSAŘSKÝM DVOREM

Přírodní motivy provázely též oslavy květinového dne – Maifestu, který byl pořádán každoročně 1. května. Veřejné pokoje lázní byly v tento den dekorovány květinami, Velký

sál zdobily trojrozměrné kopie staveb nad lesními prameny s tekoucí vodou a na zdech byly vyvěšeny vlajky všech přítomných návštěvníků dle jejich zemské příslušnosti, které byly následně slavnostně vynášeny v průvodu směřujícím na provizorní přírodní parket na Železně hoře. Jindy byly pořádány kostýmní plesy, během nichž se pacienti odívali do převleků symbolizujících region původu, v sále se tak objevil indiánský válečník, coby převlek návštěvníka ze Spojených států, ale také anglický námořník, španělská doña, pašerák či švýcarský rolník. Oslavovány byly též návštěvy významných hostů, jako byla například vizitace arcivévody Františka Karla, otce pozdějšího císaře Františka Josefa I. V Gräfenberku pobýval ve dnech 27. - 28. srpna 1845. Arcivévoda byl po dobu svého pobytu ubytován u jesenického starosty Raymanna. K jeho uvítání bylo slavnostně vyzdobeno náměstí v Jeseníku, kde byly zřízeny triumfální brány, dekorované jedlemi a květinami. Priessnitz poté večer pořádal ve Velkém sále v Gräfenberku recepci, na níž byli mimo suity arcivévody Františka Karla přítomni i významní představitelé lázeňské společnosti, coby reprezentanti všech národů pobývajících v lázních. I přes přirozenou skromnost bylo dle svědectví znát potěšení, jež se zračilo na Priessnitzově tváři díky počtě prokázané návštěvou jedné z nejvyšší postavených osob monarchie. Večerní šero poté v Jeseníku i Gräfenberku prozářila nákladná iluminace. Záře světla osvětlila nejen náměstí a Gräfenberk, ale provázela habsburskou suitu po celé cestě spojující Jeseník s Gräfenberkem. Slavnostní ráz večera byl završen plesem, jenž dal jasně vyniknout diferencím vyplývajícím z charakteru lázeňské lokality Gräfenberku. Uprostřed rustikální architektury se proměňovaly v sále elity habsburské monarchie, uctivě sledovány zástupci aristokracie řady evropských zemí i neurozenými lázeňskými

hosty. Vzhledem k renomé zdejších lázní zřejmě arcivévoda očekával, že lázeňská společnost bude sestávat převážně z osob s vizuálně jasně patrnými znaky chronických i akutních onemocnění, byl však překvapen jejich absencí, proto měl k Priessnitzovi onoho večera směřovat překvapivý dotaz: „Kde jsou pacienti?“, dostalo se mu odpovědi: „Všichni, koho tu vidíte, jsou pacienti.“ Gräfenberk se na jeden večer proměnil v malý císařský dvůr situovaný na úpatí horských vrcholů.

OSOLENÁ KÁVA A SUŠENKY S KAMÍNKY

Mimo velkých festivit byly pořádány přímo v Gräfenberku další společenské akce. Priessnitzova rodina organizovala společné večere či snídane v zvláštních příležitostech, kdy bylo zvykem lázeňské hosty rozptýlit. Snídane bývají pořádány i 1. dubna, kdy Priessnitzovi „sezvali hosty na snídani, a tam byl na stole přichystán bohatý chod. Potrestání však byli ti, kteří neodolali těmto lákadlům a porušili gräfenberský způsob života. Káva byla osolená, a sušenky byly naplněny oblázky.“ Priessnitz se svou manželkou tedy bezpochyby dokázali nezřídka pohlízet na provoz svého vodoléčebného ústavu i s patřičně humorným nadhledem.

Intimnější formy setkání byly také konány z popudu lázeňských hostů. Jejich příprava však byla značně problematická, a to nejen z důvodu nedostatku prostorných místností: „Když chcete někoho pozvat na návštěvu, musíte nejdříve zajistit zapůjčení porcelánového servisu a sklenice.“ Hosté si proto navykli vypůjčovat chybějící propriety stolování mezi sebou. Občerstvení provázející zábavu se muselo omezit na konzumaci hnědého, světlého, kyselého a sladkého chleba, zapíjeného čokoládou, mlékem a vodou. Mohly se však objevit také světlé sušenky, koláčky se zavařeninami a pro lázně Gräfenberk i typické a neodmyslitelné lesní jahody, které sbíraly a prodávaly místní děti. Problémy spojené s realizací soukromých akcí byly dalším důvodem, proč se v Gräfenberku nemohly utvářet malé, sociálně vylučné a uzavřené skupiny, element typický pro jiné lázeňské lokality. Prostor umožňující sociální komunikaci byl proto omezen na společenské sály určené těmto aktivitám.

MĚSTO ŽIJE KULTUROU!

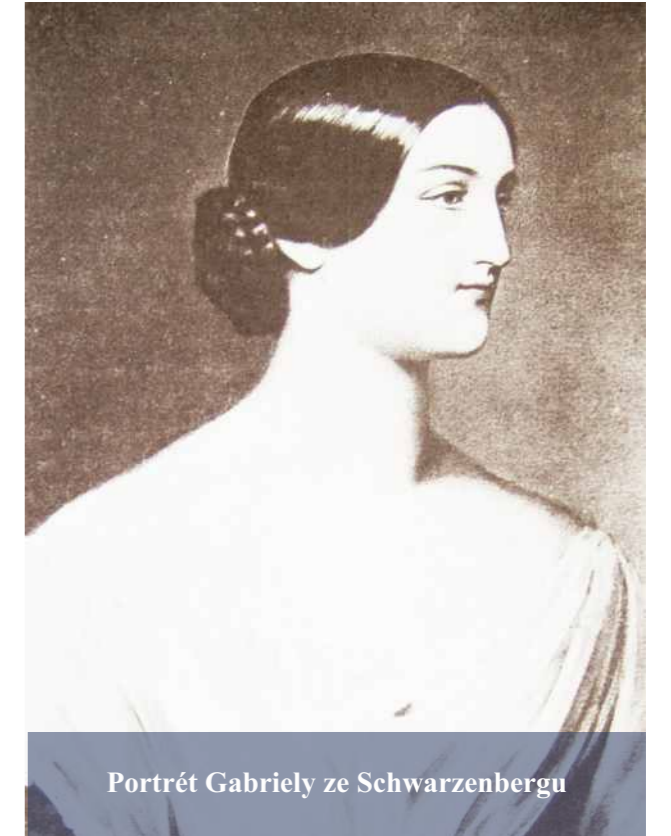
Hosté ubytování v Jeseníku mohli využívat pestřejší možnosti sociální komunikace. Jakožto Priessnitzovým pacientům jim byl samozřejmě umožněn přístup na společenské akce konané ve Velkém sále na Gräfenberku. Mimo to však mohli i participovat na plesech pořádaných v městské sítelnici, společném stolování u table d'hôte v jídelním sále hotelu U Stříbrné koruny. V roce 1838 se ustavil spolek lázeňských hostů "Casino", zajišťující provoz lázeňského kasina, tedy pánského exkluzivního klubu. Kasino vzniklo z popudu důstojníků pobývajících v lázních, kteří si jako centrum specificky mužské sociability zvolili dům na jesenickém náměstí, v jehož prostorách byla zřízena restaurace, biliárový pokoj a čteci sál disponující nejnovějšími čísly žadáných periodik. Roku 1838 získalo město veřejnou hudbu, neboť Priessnitzův pacient princ Friedrich z Nassau finančně podpořil pro rozptýlení pacientů vznik smíšené kapely osmi osob.

V Jeseníku byla pořádána pravidelně divadelní představení. Program večerů, na nichž v sále domu U Modré hvězdy participovali členové kočovných společností, podléhal předchozímu schválení ze strany lázeňských komisařů.

Dále bylo možné podnikat výlety ve společnosti hostů pobývajících v lázních. Oblíbeným cílem býval Praděd, coby nejvyšší hora Jeseníků, dále Šerák, jenž tvořil vizuální dominantu horského hřebenu, který byl pacientům v Gräfenberku stále na očích. Zájem mezi pacienty budila též možnost návštěvy systému jeskynních chodů Na Špičáku. V zimě byly populární vyjížďky na saních, hosté však rovněž v tomto období pravidelně využívali místního chladného klimatu k sáňkování ze svahů kolem Gräfenberku.

ORGANIZOVANÉ VÝLETY NA PRADĚD I DO PRUSKA

Velmi často byly také organizovány výpravy do sousedních částí Pruska, zejména Nisy, v níž lázeňští hosté mohli alespoň částečně uspokojit touhu po luxusnějším zboží, které v Gräfenberku postrádali. Pruská měna byla z tohoto důvodu v lázních velmi poptávaným oběživem a přeshraniční výpravy pacientů nabývaly mnohdy dobrodružné povahy. Nutno konstatovat, že na nelegálním pašování se v dané době podíleli nejen běžní hosté, ale i hraběnky a dokonce i manželka jesenického starosty. Jednu z takových výprav zaznamenala Gabriela ze Schwarzenbergu v duchu dobových pašeráckých historek. Cestu do Nisy podnikla v doprovodu své matky, hraběte Václava Paara a manželky starosty Adolfa Raymanna s dcerami. Mladá šlechtična psala: „Bavili jsme se velmi dobře. Pani Reymannová jela napřed drožkou. Maminka nakoupila spoustu věcí, a protože není dovoleno převážet je přes hranice, uvázaly jsme si je pod naše šaty. Pani Reymannová, která je bez toho hodně silná, vzala také něco, bylo legrační se na ní dívat. Maminka se tento den hodně nasmála, protože jak pani Reimannová přijela svojí drožkou do Nisy, byla tak ztuhlá, že ji museli dva muži vynést z vozu.“



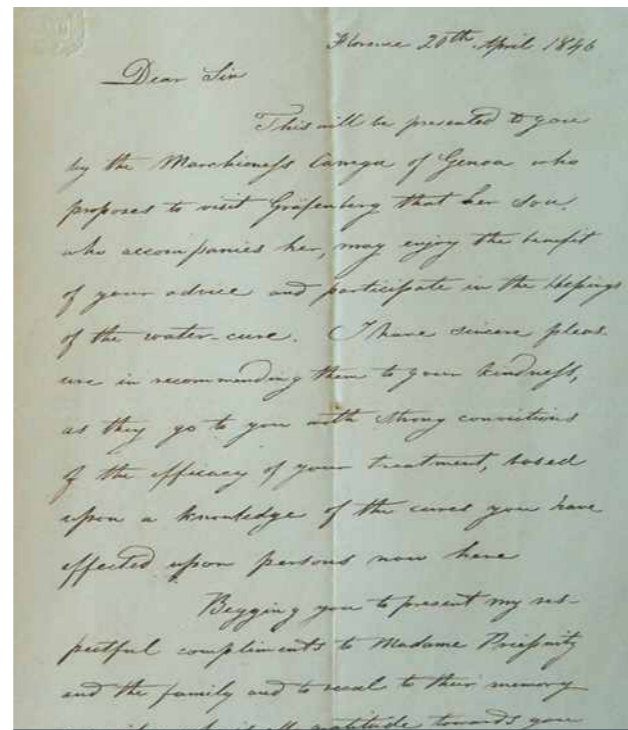
Portrét Gabriely ze Schwarzenbergu

Lázeňské prostředí nabízelo návštěvníkům relativní volnost v anonymitě závisející na velikosti a návštěvnosti lokality. Pro mnohé hosty mohly být lázně místem vytváření nových sociálních kontaktů, jini naopak využívali možnosti vymanit se alespoň na krátký čas typickým rolím, jež museli zastávat v průběhu každodenního života v místě svého obvyklého působení. Gräfenberk byl v době návštěvy členů rodiny Greenough typickým příkladem kosmopolitní lokality, v jejímž rámci docházelo k permanentnímu postupování v běžném prostředí striktně oddělených společenských vrstev. Namísto společenských bariér, jinde zásadně oddělujících příslušníky odlišných společenských vrstev, zde pacienti přebírali role vzájemně si rovných osob, a ačkoli byly distance mezi návštěvníky jasně stanoveny situovaností mimo prostor lázní, v samotné lokalitě byly bariéry do značné míry překračovány. Dobovou jedinečnost vodoléčebných procedur tedy účinně doplňovala i zvláštní atmosféra, která si získala mezi návštěvníky řadu příznivců. Ostatně sám Horatio Greenough se i po svém odjezdu vyjadřoval o Gräfenberku s nadšením, což dokládají i jeho dopisy, uložené dnes v jesenickém archivu, v nichž doporučuje léčebný pobyt dalším osobám a přimlouvá se u Vincenze Priessnitze o jejich přijetí do terapeutické péče.

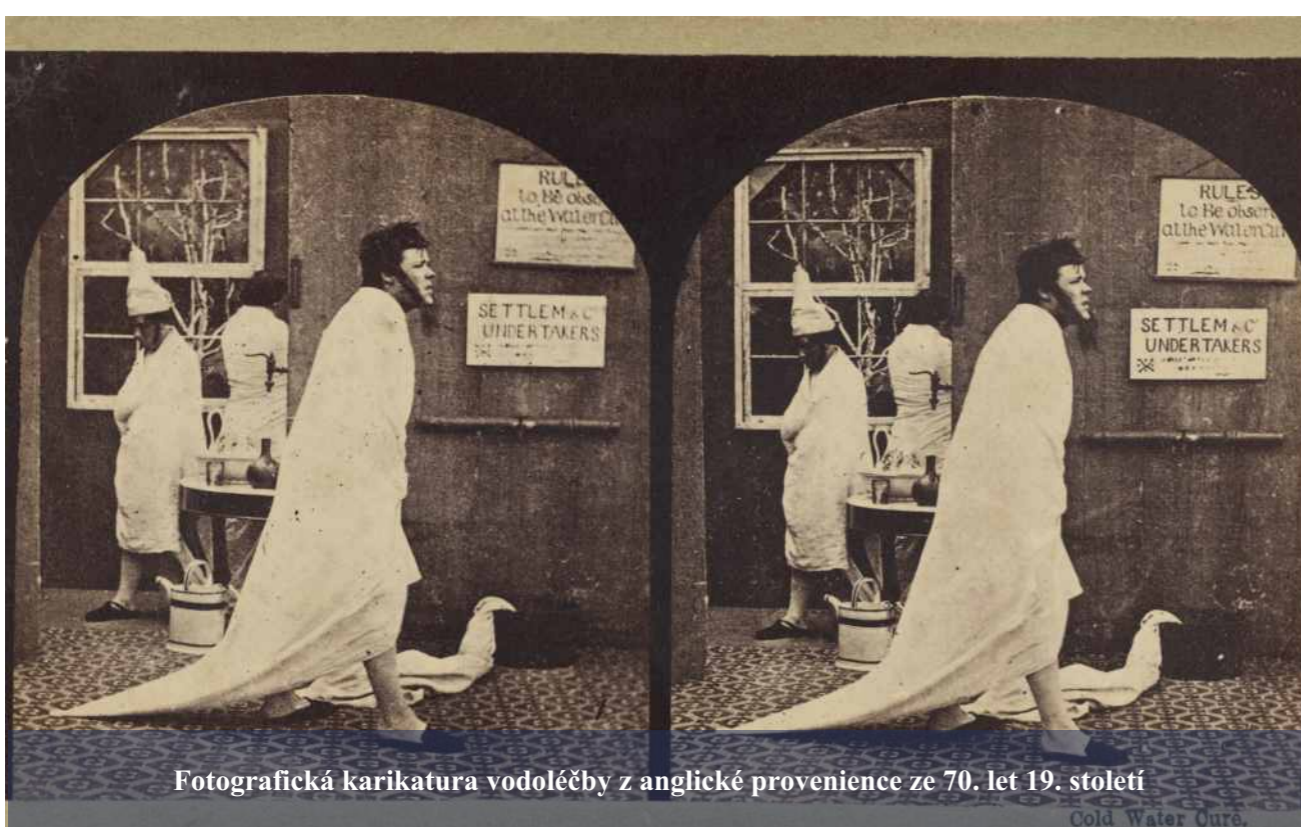
Mgr. Vladan Hanulík, PhDr.
Univerzita Pardubice



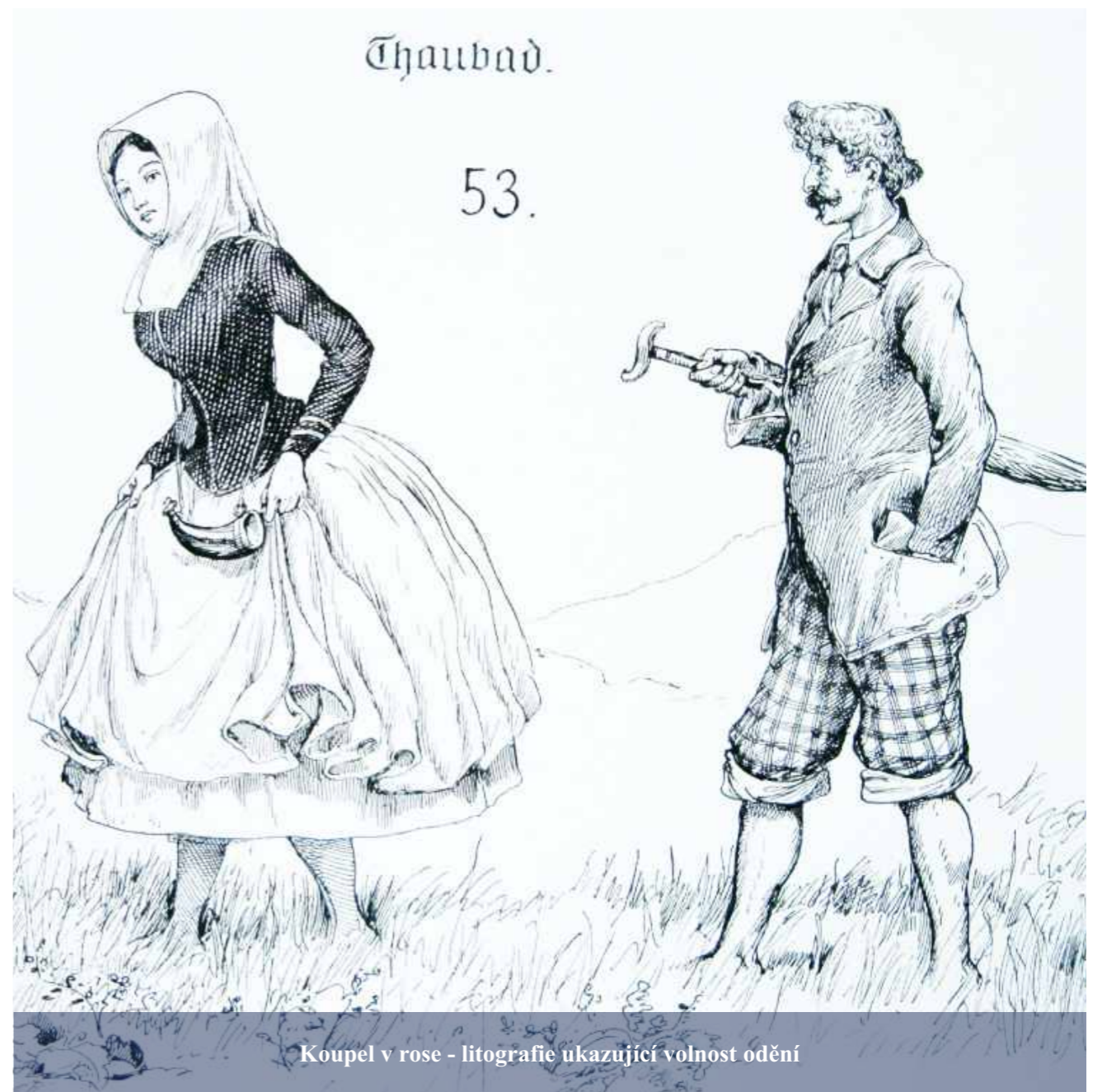
Litografie ze 40. let 19. století karikující typický znak vodoléčebných pacientů – prostý oděv



Dopis Horatia Greenougha Vincenzi Priessnitzovi z Florencie roku 1846



Fotografická karikatura vodoléčby z anglické proveniencí ze 70. let 19. století



Koupeň v rose - litografie ukazující volnost odění

VYBÍRÁME PRO VÁS Z NAŠICH PROCEDUR

CITRUSOVÁ ANTISTRESOVÁ KOUPEL

375 Kč / 20 minut

Koupele z přírodní silice z citrónu a mandarinky pomáhá ke znovuzískání rovnováhy, přispívá k vnitřní harmonii a vyrovnanosti. Silice se v teplé lázni uvolňují, příznivě ovlivňují kůži a svou vůni blahodárně působí na mysl. Vaše pokožka bude po koupeli dokonale čistá, uvolněná a voňavá. Dopřejte si úlevu od starostí v unikátní směsi z přírody.



LEVANDULOVÁ RELAXAČNÍ KOUPEL

375 Kč / 20 minut

Extrakt z levandule a pačuli navodí nezapomenutelné okamžiky naprostého uvolnění. Silice se v teplé lázni uvolňují a blahodárně působí na tělesnou i duševní stránku. Vaše pokožka bude po koupeli dokonale čistá, uvolněná a voňavá. Dopřejte si tuto jedinečnou relaxaci.

CITRUSOVÁ KOUPEL S MASKOU NA OBLIČEJ

495 Kč / 20 min. + 10 minut zábal

LEVANDULOVÁ KOUPEL S MASKOU NA OBLIČEJ

495 Kč / 20 min. + 10 minut zábal

Procedury kombinující účinek samotné koupele s ošetřením pleti. Na výběr je vždy ze dvou typů pleťových masek od firmy Alissa Beauté dle typu pleti: liftingová maska pro zralou pleť a okysličující maska na mladou pleť.



Procedury objednávejte na tel. 584 491 109 nebo na prodejprocedur@priessnitz.cz

Kompletní nabídku najdete na www.priessnitz.cz



NOVĚ V PRODEJI RŮZNÉ DRUHY KOUPELÍ



www.priessnitz.cz

SNÍŽENÍ TEPLoty POKOŽKY A PODKOŽNÍCH TKÁNÍ MÁ MOCNÉ ÚČINKY

Lčba chladem je staletými ověřenou metodou boje proti bolesti a zánětům. V dobách, kdy prakticky neexistovala lčba farmaky a nebyly využívány speciální přístroje, byl chlad či studená voda jedinými způsoby v boji se zánětem, horečkou, traumatem či bolestí.

Kryoterapie (v rehabilitaci) znamená použití nízkých teplot při léčebné terapii. Snížení teploty pokožky a podkožních tkání má mocný analgetický a protizánětlivý účinek a přináší i léčeného svaly, šlachy nebo kloubu dočasnou úlevu od bolesti. V akutní fázi se hypotermická stimulace využívá kvůli svým antimitotickým, algosedativním a antispazmickým vlastnostem.



CO CHLAD V NAŠEM TĚLE VLASTNĚ VYVOLÁVÁ?

Po ukončení působení chladu vzniká reaktivní hyperémie, čili dochází ke zvýšení průtoku krve ochlazenou oblastí. Maxima tento stav dosahuje asi po 20 minutách a klesá dalších 40 minut po ukončení působení chladu. Kůže je poté živě červená a pacient má pocit tepla. Efekt prohrátí ošetřované oblasti je delší než po aplikaci tepla. Ke snížení nebo odstranění bolesti dochází téměř okamžitě (zhruba po půl minutě) a poskytuje většině pacientů okamžitou a dlouhodobou úlevu od bolesti. K tomu se přidává zlepšení funkce kloubů a celkové tělesné i duševní pohody.

MODERNÍ LČBA CHLADEM V JESENÍKU

V našich lázních se nově používá přístroj HC CRYO T-SHOCK. Ten mimo samotné kryoterapie využívá i hypertermii, čili léčbu teplem. Významnou jeho funkcí je právě střídání kryoterapie a hypertermie. Oblasti pro ošetření jsou poraněné svaly, šlachy, kosti, klouby; burzální a myofasciální choroby (ve vybraných případech neuromy a kanálkové syndromy), fibróza a ztuhlost kloubů, vymknutí a pohmoždění. Mimo účinek léčebný lze přístroj využít i jako kosmetický. Vhodný je pro modelování postavy, kdy dochází k redukci tukových oblastí, zlepšení prokrvení v ošetřované oblasti a zlepšení napětí kůže a podkoží.

PhDr. Eva Jurčáková
vedoucí oddělení fyzioterapie

JAK KRYOTERAPIE POMÁHÁ?

• protizánětlivé účinky

Kryoterapie působí protizánětlivě tím, že způsobuje okamžitou lokální vazokonstrikci (stažení cév) s následným snížením průtoku krve. Reguluje se tak edematické otékání v poraněné oblasti. Zpomaluje se buněčný metabolismus, což zase snižuje produkci a uvolňování chemických protizánětlivých mediátorů (histaminu, bradykininu, serotoninu).

• protitokový účinek

Kryoterapie je velmi účinná při léčbě otoků, zejména posttraumatických otoků. Protitokový účinek souvisí s protizánětlivým působením a vazokonstrikcí, která omezuje výrony krevních tkání. Chlad zpomaluje metabolickou aktivitu tkáně tím, že omezuje spotřebu kyslíku, která se snižuje úměrně s poklesem tělesné teploty; hypotermie uvádí buňky do stavu metabolické strnulosti, zpomaluje některé z jejich méně důležitých enzymatických činností a umožňuje jim tak déle odolávat ischemii.

• analgetický účinek

Je známo, že chlad snižuje bolest, protože snižuje dráždivost receptorů bolesti, zpomaluje vedení impulsů nervem a omezuje lokální záněty.

• svalově relaxační účinek

Chlad omezuje vnitřní napětí svalů a svalové křeče. Pro dosažení těchto účinků je třeba delší aplikace; naproti tomu krátké aplikace působí na receptory bolesti, které způsobují reflexní stahy svalů.

KDY NENÍ KRYOTERAPIE VHODNÁ?

- při přecitlivělosti na chlad
- při poruchách citlivosti
- u otevřených zranění
- u zhoršeného krevního oběhu
- při akrocyanóze a Raynaudově jevu
- u povrchových puchýřů

„NEZAMĚŇUJTE NUTRIČNÍHO TERAPEUTA S VÝŽIVOVÝM PORADCEM,“ ŘÍKÁ NAŠE NOVÁ NUTRIČNÍ TERAPEUTKA

Veronika Krajčiová, DiS. vystudovala vyšší odbornou školu zdravotnickou, obor diplomovaný nutriční terapeut. Ihned po ukončení studia nastoupila na pozici dietní sestry do nemocnice v Šumperku. Lákadlo horské domoviny však bylo natolik silné, že poté přestoupila do Jesenické nemocnice. Nyní působí jako nutriční terapeutka v našich lázních. Zároveň se věnuje trenérství moderní gymnastiky, čtenbě a turistice.

Jak se vlastně nutriční terapeut stravuje?

To je velmi zajímavá otázka. Většina lidí si myslí, že odborníci na výživu se zákonitě musí stravovat podle nejnovějších trendů ve světě diet. I my jsme ale obyčejní lidé a také si občas dáme nějaký dort, klobásku či kačenu se zelím a knedlíkem. Ani já nejsem výjimkou. Nezastávám žádný způsob stravování, ale velmi často se setkávám s názory druhých, že 'tohle' jídlo přeče se svým vzděláním nemůžu jíst. Ve stravě se řídím heslem 'všeho s mírou' a samozřejmě se snažím dodržovat nejdůležitější zásady zdravého stravování.

Co nutriční terapeut dělá a jak může pomoci lidem?

Nutriční terapeut je velmi často spojován s termínem výživový poradce. Tento výraz však není úplně vhodný. Nutriční terapeut má vzdělání se zaměřením na zdravotnictví, tudíž může poradit v oblasti výživy (redukce váhy, poruchy příjmu potravy, operace trávicího traktu aj.) a zohledňuje u své práce zdravotní stav klienta. Poradci na výživu jsou velmi často lidé s kurzem v oblasti výživy, kteří sice dokáží poradit (především ve fitness), ale už natolik nehledí na zdravotní stav, protože proto nemají dostatečné vzdělání. Nutričního terapeuta je vhodné navštívit nejen s problémy uvedenými výše, ale také s různými intolerancemi ve stravě, jako jsou celiakie, ABKM či diabetes.

Poslední dobou je stále více diskutovaným tématem lepek. Je opravdu tak špatný? Kdy bychom se měli lepku vyhýbat?

Lepek, nebo také gluten, je sloučenina dvou bílkovin gliadinu a gluteninu obsažená ve vnitřní části zrn obilovin – nejčastěji v pšenici (až 80 %), ječmeni či žitu. U zdravého člověka je ve střevech obsažen enzym, který lepek rozštěpí, a tudíž ho střeva následně mohou strávit. U pacientů s celiakií, tedy intolerancí lepku, tento enzym ale není schopný lepek plně rozštěpit. Ten v nerozštěpené formě způsobuje zánětlivou reakci ve sliznici střev. Pro tyto pacienty je tudíž jediným východiskem lepek ze stravy vyřadit.

Pro jiné je ale vysazení lepku naprosto zbytečné. Pokud ze své stravy vyřadí lepek i zdravý člověk, vždy se bude cítit lépe, nebude tolik trpět pocitem těžkého břicha apod. Tyto pocity jsou však dány vlastnostmi lepku (jak už název sám vypovídá) a ne jeho škodlivostí. Naopak, pokud zdravý člověk vyřadí ze stravy lepek a později se u něj začnou



projevovat příznaky celiakie, lékaři poté mají velký problém toto autoimunitní onemocnění diagnostikovat. V kostce řečeno je samozřejmě lepší vybírat výrobky z celozrnné mouky, kde je lepek obsažen v menší míře, úplně jej vysadit však nemá smysl.

Co byste závěrem poradila našim čtenářům v oblasti stravy?

Dle mého názoru je nejdůležitější dodržovat již všeobecně známé rady Světové zdravotnické organizace. Nejen z vlastní zkušenosti mohu říci, že pozitivní vliv na lidský organismus mají tři základní pilíře – pravidelnost příjmu stravy, pitný režim a určitě přiměřená pohybová aktivita. Dále pak samozřejmě záleží na výběru potravin. Ve stravě by měly být obsaženy všechny základní složky potravin, jako jsou sacharidy, bílkoviny a nezapomínejme na tuky – i ty jsou důležité a jejich vyřazení není vhodné. Ze sacharidů vybíráme celozrnné potraviny (celozrnné pečivo, těstoviny, rýži natural) a nesmíme opomenout na denní příjem

ovoce a zeleniny. Z bílkovin se pak snažíme vybírat nejen ty živočišného původu, jako jsou maso a vejce, ale i rostlinné bílkoviny – ty najdeme v luštěninách. Z tuků naopak saháme do rostlinných zdrojů (olivový, slunečnicový, řepkový olej) a omezujeme tuky živočišného původu. Pokud je naše tělo zvyklé na pravidelný příjem kvalitních potravin a celkově je ve stravě nastaven režim, tělo dokáže velmi dobře zpracovat občasně úlety v podobě sladkostí a nevhodných pokrmů. Pokud jsou ale tyto potraviny na denním pořádku, našemu tělu moc nepomáháme a nechtěně si můžeme přivodit jisté zdravotní komplikace. Pro čtenáře, kterým je oblast výživy velkou neznámou, bych doporučila řídit se citátem Marka Twaina: „Patrně jediný způsob, jak si zachovat zdraví, je jíst, co ti nechutná, pít, co se ti oškívá, a dělat, co se ti nechce.“

Ing. Tibor Macík
ředitel stravovacího úseku

O LÁZEŇSKÝCH VYHLÍDKÁCH

Poloha našich lázní 'na kopci' je předurčuje jako místo, ze kterého je dobře vidět do dálky. Za hezkého počasí je krásný výhled na jižní panorama Hrubého Jeseníku téměř všudypřítomný a ke Gräfenberku doslova neodmyslitelně patří. Přesto jsou tu dvě místa, která jsou pro 'rozhlížení se' speciálně určena a dokonce se tam musí vyšplhat!

Věžička Sanatoria Priessnitz je pomyslnou třetíčkou na dortu architektonického díla Leopolda Bauera, zároveň zde bývá několikrát do týdne otevřena Lázeňská vyhlídka. Její venkovní ochoz dvacet pět metrů nad zemí poskytuje kruhový výhled a zvláště za hezkého počasí také jedinečný zážitek z okolní krajiny. Do 3. poschodí se jezdí výtahem, do 4. se stoupá po schodech a nahoru vedou skrz půdu sanatoria ještě jedny staré dřevěné schody, které mají děti, pobývající v lázních, za úkol spočítat. Nahore je přítomen průvodce, který zájemce rád seznámí se jmény jednotlivých hor a upozorní na další zajímavosti kraje pod Pradědem. Vstupné, které se prodává na recepci, činí pro děti a důchodce pouhých 20 korun, pro dospělé pak 40.

V Háji vily Ozdravy mohou děti a rodiče po kovovém žebříku vyšplhat na Obří výhlednu. Ta prý vznikla na místě zaniklého obřího stavení ze starých časů, jehož zbytky si místní obyvatelé upravili jako věž pro výhled z lesa. Okolní stromy sice od jara do podzimu zakrývají pohled na část horského hřebene, přesto stojí za to nahoru vylézt. Je k tomu totiž zapotřebí trocha odvahy a krapet rovnováhy, a o tyto věci jde v Háji vily Ozdravy především! Nahore pak lze obdivovat kované zábradlí s kameny, koukat do mraků nebo do korun stromů a přemýšlet o nejroztříštějších věcech. Určitě vyzkoušejte!



jg

V LANOVÉM PARKU VZNIKL HADÍ DOMEČEK

Kdo venkovní lázeňský areál navštívil po delší době, určitě stačil postřehnout, že na velkém hřišti za Sanatoriem Priessnitz se něco málo pozměnilo. Lanový park prošel zajímavou obnovou a obměnou.

Jistě jsme potěšili především dětskou část návštěvníků, protože lázeňské lanové centrum bylo rozšířeno o jeden dominantní herní prvek. Celým prostorem 'lanáče' prochází nový hadí domeček. Vyzkoušet však můžete i novou balanční stezku, mikádo, nízká lana či pavučinu.

Při vstupu do areálu si prosím povšimněte cedule s provozním řádem, který by si měl každý přečíst a dodržovat. Mezi jednotlivými prvky se pohybujete na vlastní odpovědnost a nebezpečí. Lanový park je určen dospělým a dětem od 3 let, do 7 let je nutný přímý dozor dospělé osoby. Na všech atrakcích (obzvláště u malých dětí) doporučujeme jistění tzv. spottingem, čili doprovod stojí ve vhodné vzdálenosti od překážky a zajišťuje, aby lezec, který se po ní pohybuje, mohl bezpečně sestoupit. Do areálu byste měli vstupovat pouze za vhodných přírodních podmínek a v provozní době od dubna do října.

Věříme, že se vám tato obnova zalíbí a pravidelně k nám zavítáte s dětmi, abyste trénovali jejich koordinační a balanční schopnosti.

Touto cestou rovněž děkujeme Olomouckému kraji, který nám na obnovu přispěl finanční částkou.



Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit



DĚTI, ANI V ZIMĚ SE U NÁS NENUDÍTE!

Rovněž v zimním období k nám na ozdravně léčebné pobyty jezdí dětská pacientí. Zima je u nás, na kopci pod hřebeny Rychlebských hor a s výhledem na Jeseníky, překrásná. A my jsme vždy připraveni ji okořenit množstvím volnočasových venkovních aktivit.



Také v zimě pořádáme oblíbené výlety na nedalekou jelení farmu, kde vás na valníku dovezou do těsné blízkosti stáda jelenů a laní. Během krátké přednášky pana majitele je můžete osobně nakrmit. Pro klienty lázní i širokou veřejnost u nás až do března denně funguje lázeňské kluziště. Pro děti pořádáme jednou za čtrnáct dní školičky bruslení a ani letos nebude chybět i nějaký ten maskární karneval na ledě.

Přes léto chodíme na vycházky a stavíme lesní domečky pro zvířátka. Pokud máme v zimě dostatek sněhu, stavíme ze sněhu nejenom domečky, ale i ta lesní stvoření.

Kdyby se někdo nechtěl zapojit do společných aktivit, může si na kluzišti zapůjčit bob, lopatu nebo sáně a dováďet s dětmi například na Jižním svahu.

U nás v lázních si jednoduše každý vybere! A pokud už budete hodně promrzlí, zajděte si na něco dobrého na zahřátí do kavárny Sofie, kde si děti mohou pohrát v herním koutku.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

LÁZEŇSKÁ ZÁBAVA PRO NEJMENŠÍ

Celoročně se mohou v lázních naši nejmenší klienti potkat s pohádkovou babičkou Danuší a šikovnou výtvarnicí Ivetou. Nechte se vtáhnout do světa pohádek i vy. Nebo si raději vytvořte vlastní hrneček na kávu či malované tričko?



Pohádková babička Danuše Šenkyříková se svým spolkem herců patří k oblíbeným stálým dětským lázním. Za našimi nejmenšími přijíždí do kavárny Sofie jednou za čtrnáct dní. Pohádkový program doplňuje také vlastní čarodějnickou školou na Lázeňském pálení čarodějnic či mikulášskou nadílkou na lázeňském kluzišti.

Výtvarné dílny pro děti i dospělé pod vedením výtvarnice Ivety Filipové pořádáme jednou či dvakrát v měsíci v přízemí lázeňského domu Bílý Kříž. Všechno, co si během celodenního tvoření vyrobíte, si můžete odnést domů na památku či darovat svým blízkým.

Aby vám a vašim ratolestem neunikla žádná lázeňská událost, sledujte naše informační kanály, případně se ptejte v Lázeňském Informačním Centru. Více také najdete na www.priessnitz.cz v sekci Volný čas.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

Dětské botičky MTG

OBOUVÁME VAŠE DĚTI ZDRAVĚ A KVALITNĚ

Největší prodejna a výběr dětské obuvi, školních batohů a dětského zboží.



nekloužou

3500 vzorů
35 značek obuvi



790 vzorů zimní
dětské obuvi

hřejí
nepromáčí se



DĚTSKÉ BOTIČKY MTG
OBCHODNÍ DŮM GALERIA
BOHUMÍRA ČETNY 3025/15
70030 OSTRAVA-BĚLSKÝ LES

www.detske-boticky.cz

www.detskeboticky.cz ☎ eshop: 725269512
mtg@detskeboticky.cz prodejna: 608330255

www.facebook.com/detskeboticky.mtg

PŘEDSTAVUJEME NAŠE ZAMĚSTNANCE

Ing. Miroslava Kalinová

Každodenní pracovní náplní kolegyně Mirky Kalinové rozhodně není přímé setkávání s lázeňskými hosty, s její prací se však návštěvníci potkávají téměř na každém kroku. Už deset let s kratší mateřskou přestávkou má Mirka na starost lázeňské zahrady a parky, stojí u lázeňských investičních projektů a zároveň je členkou Společnosti Vincenze Priessnitz.



Mirko, když jste do lázní nastoupila, jaká byla Vaše nástupní pozice, a o co se staráte dnes?

Nastoupila jsem před deseti lety jako vedoucí zahrady, postupem času přibyla venkovní údržba. Nyní jsem na pozici investičního technika a technickém úseku a zastupuji kolegyni – vedoucí zahrady, která je na mateřské dovolené.

Fungujete také ve Společnosti Vincenze Priessnitz, z.s., co je jejím posláním? Kde všude se s činností Společnosti mohou hosté setkat?

Společnost Vincenze Priessnitz, z.s. je nezisková organizace. Jedním z hlavních cílů je rozvoj tradic a odkazu Vincenze Priessnitz, budování a realizace záměrů, které by přispívaly k rozvoji a podpoře tradic Vincenze Priessnitz. Společnost působí na Jesenícku a především v okolí lázní. S lázněmi společnost úzce spolupracuje a stála i u zrodu Balneoparku, každoročně spolupřipravuje konferenci Vincenze Priessnitz s mezinárodní účastí a přispívá také k záchraně drobných památek na Jesenícku.

Chtěla bych se ještě zmínit o výročí narození Vincenze Priessnitz v roce 2019, od něhož uplyne 220 let. A v roce 2022 nás čekají velké oslavy, to uplyne 200 let od založení prvního vodoléčebného ústavu na světě.

Mirko, jak tedy vypadá Váš pracovní den? Co Vás aktuálně nejvíce zaměstnává?

Pracovní den je jako u každého – spousta úkolů, schůzek, vyřizování, telefonování, kontrolování atd. Letošní rok je na studii a projektové záměry velmi bohatý, zabýváme se kompletní přestavbou bazény, chystáme se na opravu fasády celé budovy Priessnitz, v řešení je také rekonstrukce Sofie včetně autobusové zastávky a tenisových kurtů či přemístění lázeňského obchůdku na Bílý Kříž.

Dlouhodobě se pohybujete u významných projektů, které se snaží stále oživit Priessnitzův odkaz. Máte v tomto ohledu nějaký sen, který byste svým přičiněním chtěla zrealizovat?

Moc bych si přála, aby se podařilo přebudovat starý provoz Balnea. Je to poslední budova, taková 'šedá tečka' v areálu lázní, která zeje prázdnotou. Zrealizovat zde projekt v rámci odkazu Vincenze Priessnitz, skloubit staré priessnitzovské metody s novými pod jednou střechou s celoročním využitím... ale je to pouze sen.

Co je podle Vás nejdůležitějším Priessnitzovým vzkazem dnešního člověku? A řídíte se Priessnitzovými radami Vy sama?

Podle mého názoru je to návrat k přírodě a k člověku. A já? Snažím se radami řídit a praktikovat je. Provádím chladové koupele dolních a horních končetin, dávám si Priessnitzovy zábaly či obklady.

Dá se říct, co máte na své práci nejraději?

Mám ráda, když se něco tvoří, buduje, vymýšlí, hledají se různé cesty a řešení. Když člověk může být u zrodu nových projektů, které se zrealizují a slouží lidem.

A jaké máte koníčky? Jak se o svou tělesnou i duševní schránku staráte Vy?

Chodím na procházky, běhám, v zimě lyžuji. Mám ráda pohyb všeho druhu a poslední dobou se snažím i meditovat, zklidnit mysl.

Jak byste se charakterizovala?

Jako introvertní ležérka.

Co Vám v poslední době udělalo radost?

Moje dcera Maruška mi dělá radost každý den.

Co Vás naopak může naštvat?

Snažím se zůstat v nadhledu, ale někdy to moc nejde. Třeba když se s někým nemůžete domluvit.

Bez čeho byste se v životě neobešla?

Bez rodiny.

Máte své životní krédo nebo citát?

Nic není nemožné, vše je možné a přijímám život, jaký je.

Co byste na závěr vzkázala našim čtenářům?

Aby si pobyt v lázních opravdu užili, tu krásu zdejšího kraje, hory, nebe, slunce, neskutečné výhledy, které jsou pokaždé jiné. Aby nezapomínali na sebe, svoji hodnotu a třeba i zařadili Priessnitzovy metody do svého života.

Za rozhovor děkuje a spoustu energie přeje
Věra Holubová

VEDUTA ŠTÍTY VYDÁVÁ JEDINEČNÉ REGIONÁLNÍ PUBLIKACE, NECHYBÍ MEZI NIMI ANI KNIHY O VINCENZI PRIESSNITZOVÍ

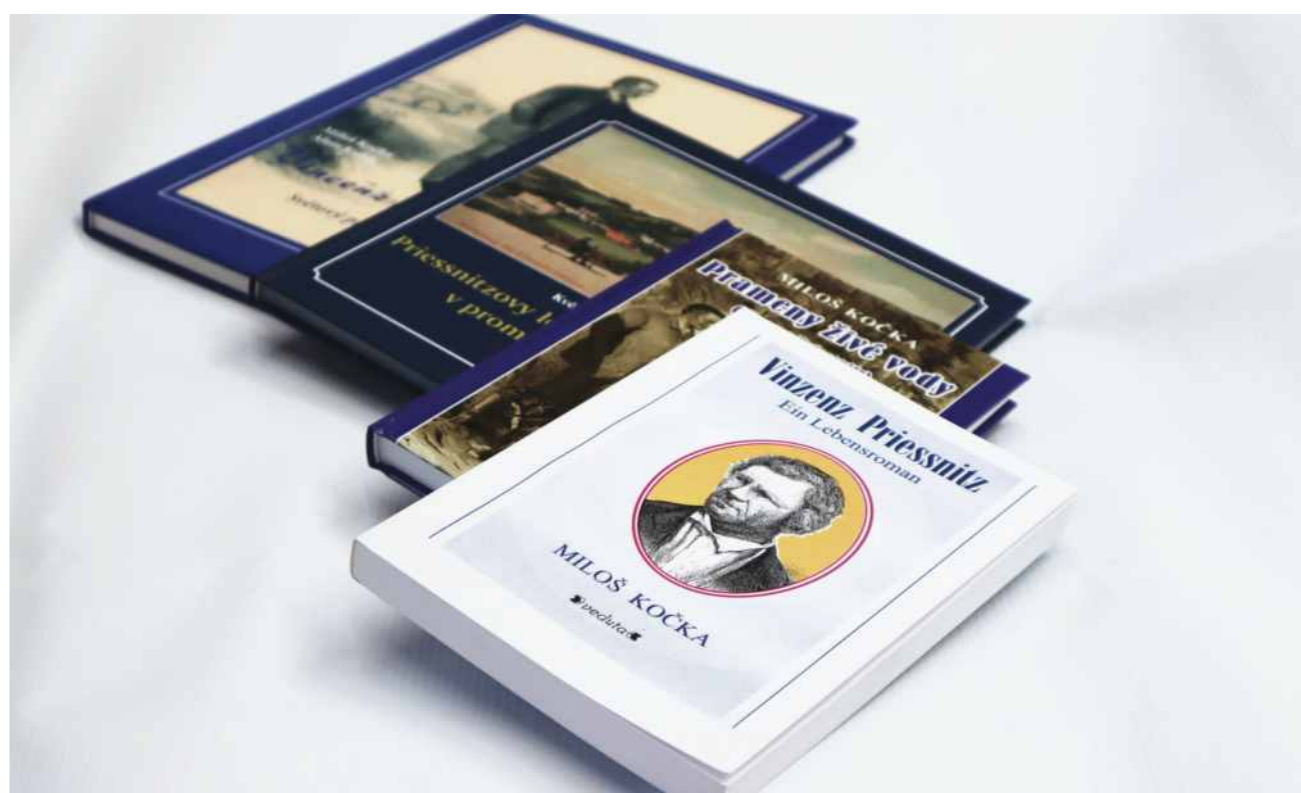
Pohádky, historická fakta, turistické zajímavosti, osudy lidí známých i těch obyčejných z celého regionu Jeseníků, to vše najdete v knihách vydaných nakladatelstvím Veduta Štíty. Publikace s regionální tematikou si našly své příznivce u milovníků historie, často po nich sáhnou potomci někdejších obyvatel regionu, emigranti z let nedávno minulých, ale i lidé, kteří si jednoduše zamilují Jeseníky. Také proto se na knihách z Veduty objevuje značka JESENÍKY originální produkt®.

Knihy z regionálního nakladatelství Veduta se věnují městům, místům, ale i osobnostem. Pokud vás zajímá dopodrobna život a práce zakladatele prvních vodoléčebných lázní na světě Vincenze Priessnitz, můžete sáhnout po titulu nesoucí jeho jméno. Nechybí zde ani pohádky Anežky Šulové, která patří k nejvýznamnějším sběratelům tradiční lidové slovesnosti na severozápadní Moravě a svou činností získala nadregionální význam. Této spisovatelce, která žila v letech 1877 až 1954, věnovalo nakladatelství i životopisnou knihu.

Nakladatelství regionální literatury existuje od roku 1992. Za tu dobu vydalo desítky titulů renomovaných historiků a odborníků.

Bc. Barbora Haušková

Všechny certifikované výrobky, služby
i zážitky jsou zveřejněné na
www.regionalni-znacky.cz/jeseniky



NENECHTE SI UJÍT JESENICKOU ZIMNÍ MAGISTRÁLU

Jeseníky jsou se sousedním Králickým Sněžníkem a Rychlebskými horami protkány více než tři sta kilometrů bezvadně udržovaných lyžařských běžeckých tras. Všechna tři pohoří propojuje jedinečná zimní tepna, tzv. Jesenícká lyžařská magistrála.

Magistrála bílou stopou propojuje ta nejvyhledávanější střediska běžeckého lyžování severní Moravy. Prakticky od sedla Skřítek po ní přes bývalou chatu Alfrédka, Ovcárnu, Švýcárnu, Červenohorské sedlo, Šerák a Ramzovské sedlo doputujete na chatu Paprsek a dále přes Kládkové sedlo na Návrsí pod Králický Sněžník a nakonec až do dalšího epicentra zimních radovánek, na Dolní Moravu. Náruží běžkaři si trasu jako celek servírují jako výživné víkendové sousto, její atmosféru si ovšem samozřejmě můžete vychutnat po částech na jednotlivých úsecích. Berte však na vědomí, že do konce tohoto roku na celé magistrále probíhají úpravy. „Kůrovcová kalamita nás donutila v některých oblastech k úplnému přeznačení magistrály, rozhodli jsme se proto pro její celkovou obnovu. Některé úseky doznačujeme, jinde nahrazujeme staré a poškozené značení novými standardizovanými směrůvkami KČT, případně v nepoužívaných oblastech se značení ruší,“ upřesňuje aktuální dění v terénu Tomáš Rak, ředitel destinační agentury Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu. Projekt Sdružení spolufinancuje s Olomouckým krajem, odborně spolupracuje s Klubem českých turistů. Společně s Českými drahami přichystalo Sdružení na zimní sezónu další zajímavou novinku. Červenohorské sedlo s obcemi pod ním propojilo skibusy. „Pokud dojedete vlakem do Koutů nad Desnou či Jeseníku, z obou směrů můžete využít skibus, který vás vyveze na Červenohorské sedlo,“ těší se z novinky Rak. Skibusy ovšem mohou využít i ostatní návštěvníci hor, pro jejichž automobily jsou zřízena záchranná parkoviště v Koutech nedaleko Areálu Kouty a v Jeseníku v zóně Za Podjezdem.

vh



Jeseníky
SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU

David Migal

produktový manažer
Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu

Aktuální informace o upravených trasách hledejte na serveru www.bilestopy.cz. Všechna naše práce se daří hlavně díky podpoře Olomouckého a Moravskoslezského kraje. S vámi však dokážeme mnohem více! Podílejte se na zvyšování kvality upravených tras. Na údržbu lyžařských běžeckých tras můžete přispět formou libovolné finanční částky na účet 283995131/0300 nebo rovnou jednotlivým lokalitám. Během letošního roku můžete NOVĚ přispívat také pomocí bankovních terminálů přímo na několika frekventovaných lyžařských místech.

DĚKUJEME, STOPA VÁM TO VRÁTÍ!

ZALYŽUJTE SI V OKOLÍ LÁZNÍ

SKIPARK FILIPOVICE

Bělá pod Pradědem – Filipovice 790 85
tel.: +420 605 515 757
www.skipark-filipovice.cz

SKI AREÁL ČERVENOHORSKÉ SEDLO

tel.: +420 603 228 597
www.cervenohorskesedlo.eu

SKI AREÁL KOUTY NAD DESNOU

Kouty nad Desnou
tel.: +420 602 322 244
www.kouty.cz

SKIARENA R3 RAMZOVÁ

Ramzová, Ostružná
tel.: +420 603 109 428
www.ramzovar3.cz

SKI AREÁL RAMZOVÁ

Ramzová 339, Ostružná
tel.: +420 605 279 435
www.bonera.cz

SKI AREÁL SKI KLUB RAMZOVÁ POD KLÍNEM

Ramzová 341, Ostružná
tel.: +420 602 942 531
www.podklinem-ramzova.cz

SKI AREÁL PETŘÍKOV KASTE + RELAX

Petřikov 96/82, Ostružná
tel.: +420 583 230 098
www.kaste.cz

SKI AREÁL PETŘÍKOV

Petřikov 100, 788 25 Ostružná
tel.: +420 602 517 448
www.ski-petrikov.cz

SKI AREÁL OSTRUŽNÁ JONAS PARK

Ostružná 82
tel.: +420 602 724 077,
+420 602 532 737
www.ostruzna.cz

SKI AREÁL SKI OSTRUŽNÁ ŘETĚZÁRNA

tel.: +420 777 245 551
www.skiostruzna.cz

SKI CENTRUM Miroslav

Lipová-lázně 26, 790 61 Lipová-lázně
tel.: +420 608 883 000
www.rsmiroslav.cz

SKI AREÁL LÁZEŇSKÝ VRCH

Lipová-lázně 277
tel.: +420 604 686 153
www.lazenskyvrch.cz

SJEZDOVKA LYŽAŘSKÝ AREÁL NA SMRTÁKU

Nerudova 1399, Jeseník
tel.: +420 736 460 889
www.nasmrtaku.cz

SKI AREÁL ZLATÉ HORY – PŘÍČNÁ

Zlaté Hory 828, 793 76 Zlaté Hory
tel.: +420 739 390 496
www.ski-pricna.cz

SKI AREÁL U PEKINA - DOLNÍ ÚDOLÍ

Dolní Udolí 44, Zlaté Hory
tel.: +420 721 335 365
www.hotylekupekina.cz



Naši klienti pohybovou terapii milují a přijímají ji velmi aktivně...

DOPLŇOVAČKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9
P	P	P	P	P	P	P	P	P
A	A	A	A	A	A	A	A	A

- 1. kůže
- 2. změna vzhledu
- 3. plavidlo pod vodou
- 4. prasklina
- 5. pérko
- 6. pozemek
- 7. přesila
- 8. malé klíšťky
- 9. dělobuch

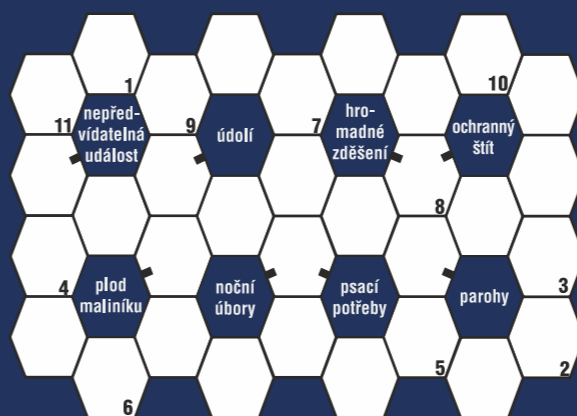
OSMISMĚRKA

Po vyškrtání všech slov vám zbude 17 písmen. Jejich přečtením po rádcích získáte tajenku.

K	Í	N	T	M	A	S	K	A	N	I	T	Ě	B	O		
J	O	A	N	S	N	Z	O	O	P	K	O	S	T	A	H	
T	V	L	A	O	O	N	I	Ú	P	A	T	Í	Š	L	Š	
A	U	A	K	I	T	N	A	M	O	R	N	R	I	U	Á	
B	L	I	N	E	E	A	E	A	O	E	E	C	H	V	S	N
L	A	F	J	C	L	N	V	J	J	L	M	R	A	T	E	
O	C	N	A	I	E	A	E	O	A	S	E	O	T	R	Č	
C	H	E	V	A	R	P	N	N	N	L	T	M	Z	S	Á	T
R	O	N	Ó	R	O	H	L	É	D	N	U	T	Í	D	O	
R	C	K	Í	S	O	M	E	Z	E	N	Í	O	Ř	A	O	
E	S	L	T	P	T	M	A	A	H	K	O	K	P	I	T	

AKSAMITNÍK - ALIANCE - APRÍL - AROMA - BALUSTRÁDA - ČTVRTKA - FIALA - IKONA - KOKPIT - KONTEJNER - MAJONÉZA - MEMENTO - MORANA - OBĚTINA - OHLÉDNUTÍ - OMEZENÍ - OTČENAŠ - OVACE - OVULACE - PANCHART - PELETON - POHNOJENÍ - PŘÍSTAVIŠTĚ - ROMANTIKA - ROZTOK - SKÓRE - STROJENOST - TABLO - TAVOLNÍK - ÚPATÍ - UTAJENOST - VATON - ZIMOLEZ

BUŇKOVKA



Výrazy píšete od značek po směru hodinových ručiček kolem legendy, tajenku najdete v očíslovaných políčkách.

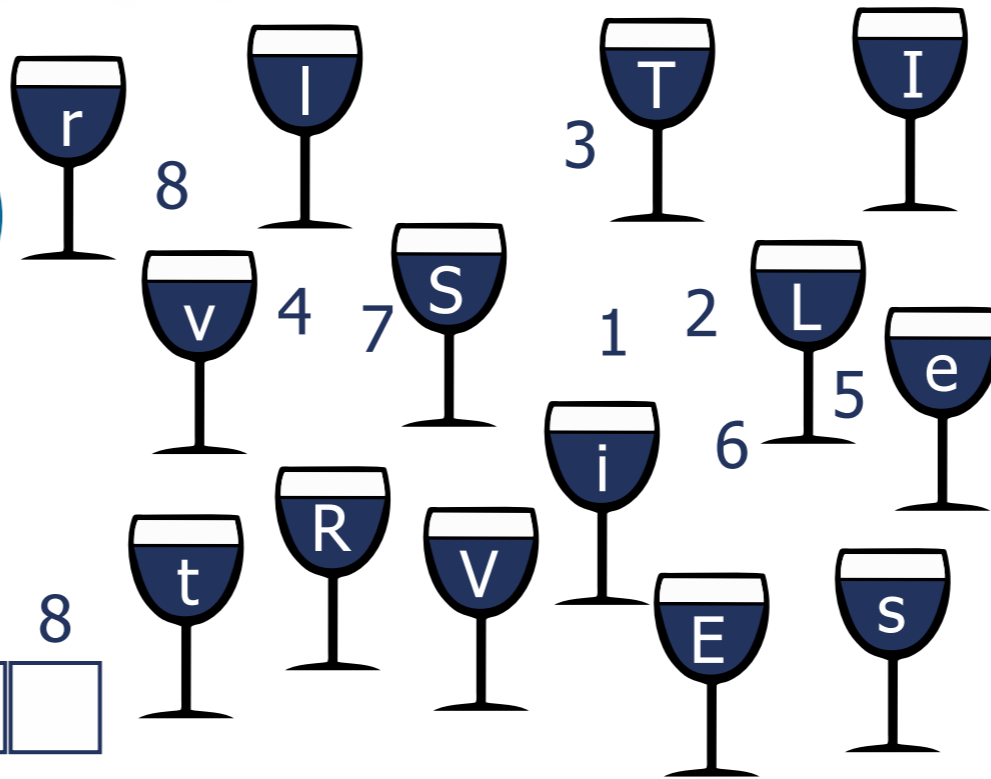
VESELE LÁZNĚ

ŠIFRA

Spoj nejblíže vrchní okraje sklenic stejných písmen tak, aby si propojil číslo a zjistil tak jeho pořadí v tajence.



1	2	3	4	5	6	7	8



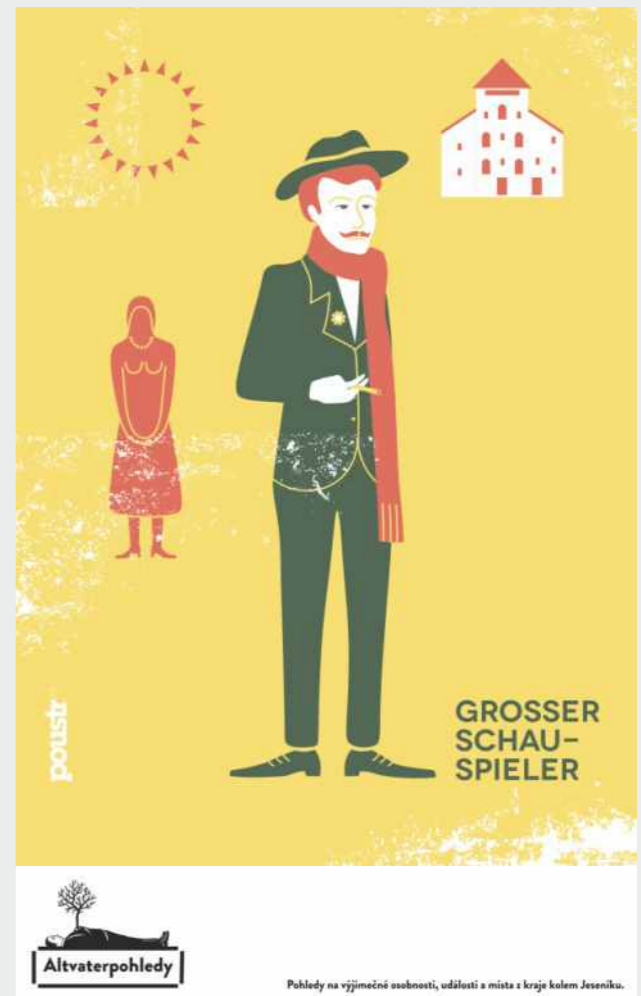
S tou správnou mapou můžete najít pohádkový poklad!

S naší mobilní aplikací najdete každý náš pramen a mnohem více...



ORIGINÁLNÍ POHLEDNICE ALTVATER SEZNAMTE SE!

Daší z nepřehlédnutelných osobností zdejšího kraje, jejichž příběhy připomínají svérázné pohlednice jesenického grafika Filipa Raifa, je divadelní a filmový herec Rudolf Rittner z Bílého Potoka u Javorníku.



Syn bělopotockého starosty už jako dvanáctiletý odešel studovat do Vídně hudební konzervatoř, kterou posléze vyměnil za studium herectví. Jeho níže uvedený medailonek napovídá, že byl hercem oblíbeným a obsazovaným. Talentovaný a pohledný Rittner se stal na prknech berlínských divadel prototypem moderního herce naturalistických dramát, který vyměnil teatrální patos starší školy za přirozenost projevu. Slávu mu získaly především titulu role v představeních jeho současníka Gerharta Hauptmanna, německého dramatika, který v roce 1912 získal Nobelovu cenu za literaturu.

Není divu, že Rittner prohlášením o odchodu z jeviště v roce 1906, přímo na vrcholu své kariéry, vyvolal skutečný rozruch. Společnost byla plná dohadů, zda hvězda svůj postoj myslí vážně, či se jedná o marketingový tah. Devětáctiletý herec se však v půli roku 1908 skutečně vrátil do rodného Slezska. V Bílém Potocce si nechal vybudovat malý zámček, ve kterém se chtěl věnovat literární tvorbě. Už v roce 1912 se však vrátil do Berlína, aby se po dva roky se svými přáteli podílel na fungování Lessingova divadla, ve kterém v předchozích letech účinkoval.

Do velkého světa umění se z Bílého Potoka nechal nalákat podruhé na počátku 20. let 20. století. Tehdy Rittnera a jeho divadelní přátele učaroval film. Během dvacátých let natočil desítku filmů. Nakrátko působil i v rozhlase. Do Bílého Potoka se Rudolf Rittner vrátil natrvalo na počátku 30. let. Stárnoucí umělec se uzavřel před světem, jen v roce svých sedmdesátin přijal na svém zámčku několik literárních kritiků.

Rudolf Rittner
*1869 Bílý Potok †1943 Bílý Potok

Herec a spisovatel. V roce 1889 prožil v Olomouci u divadla velké citové zklamání a rozhodl se nikdy neoženit. Ženy ho však milovaly a on je. V roce 1908, po angažmá u divadel v Bratislavě, Temešváru, Vídní, Berlíně, Budapešti, Praze a mnoha dalších se vrátil do Bílého Potoka a přebudoval svůj statek na Kozí hrádek. Jeho největším přítelem mu byl vnuk Vincenze Priessnitz Viktor Skumowitsch ze zámčku ve Fuchswinklu – dnes Újezd v Polsku. V roce 1933 musel čelit u soudu v Javorníku fingovanému nařčení z otcovství, jež na něj ušili někteří bělopotočtí chamtivci.

Celou sérii svérázných pohlednic Altvaterpohledy, mapující zajímavé historické osobnosti a události z kraje kolem Jeseníku, můžete získat na třech místech regionu – u nás v Lázeňském Informačním Centru, v jesenické kavárně Ennea caffè&shop a v Tančímě v Račím údolí. Více se o projektu dozvíte na:

<http://altvaterpohledy.blogspot.cz>

NAJDETE NÁS SNADNO NA FACEBOOKU

@laznepriessnitz



kalendář akcí 2019



19. – 22. 4. 2019
Lázeňské Velikonoce
nejvýznamnější křesťanské svátky v lázních

24. 4. – 27. 4. 2019
Mezinárodní Schubertova soutěž
21. ročník soutěže pro klavírní dua

30. 4. 2019
Rej jeseníckých čarodějnic
tradiční bujaré oslavy příchodu jara

27. 7. 2019
Lázeňské koloběžkování
netradiční závod pro všechny milovníky koloběžek

ČERVENEC A SRPEN
71. Sezóna promenádních koncertů
letní koncerty na Ripperově promenádě

ČERVENEC
7. 7., 14. 7., 21. 7., 28. 7.

SRPEN
4. 8., 11. 8., 18. 8., 25. 8., 1. 9.



Únor

23. 2. 2019
25. reprezentační PLES
města Jeseníku a Priessnitzových léčebných lázní

Březen

22. 3. 2019
Oslavy Světového dne vody
v 1. vodoléčebném ústavu světa

Duben

5. 4. 2019
Koncert skupiny Fragile



Květen

10. – 12. 5. 2019
172. Zahájení lázeňské sezóny
slavnostní zahájení sezóny

Červen

1. 6. 2019
Den dětí
celodenní zábava pro rodiny s dětmi

5. – 9. 6. 2019
Grand Prix Priessnitz spa
NATIONS CUP U23 prestižní cyklistický závod

15. 6. 2019
Den her v Háji víly Ozdravy

Červenec

20. 7. 2019
Den her v Háji víly Ozdravy



Srpen

24. 8. 2019
Den her v Háji víly Ozdravy

Září

6. 9. 2019
Den bezpečnosti a zdraví

6. – 8. 9. 2019
PRIESSNITZ CUP 2019
17. ročník prestižního tenisového turnaje

Říjen

30. 9. – 6. 10. 2019
Týden Vincenze Priessnitze
Oslava 220 let od narození Vincenze Priessnitze

25. 10. 2019
Halloween v lázních

Prosinec

6. 12. 2019
Mikuláš pro děti
mikulášská nadílka

20. 12. 2019
Vánoční koncert DOM ZUŠ Jeseník
tradiční sváteční lázeňský koncert

28. 12. – 1. 1. 2019
Silvestr v lázních



Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNĚ JESENÍK

FRAGILE

pátek 20.00 **5/4/2019**

Kongresový sál PLL

Slovenská vokální skupina Fragile, kterou tvoří populární osobnosti slovenské scény známé z televizních obrazovek, muzikálů a divadel. Jednou z interpretů je i Soňa Norisová.

Můžete se těšit na známé světové rock/pop hity v působivých a velmi zajímavých originálních a cappella aranžmá – bez hudebních nástrojů.

Vstupné 350 Kč

Předprodej: MONDI-tour a recepce Priessnitz www.priessnitz.cz

Město Jeseník a Priessnitzovy léčebné lázně Vás zvou na

25. reprezentační PLES

VE STYLU PRVNÍ REPUBLIKY

23/2/2019
od 19.30 hodin
Kongresový sál PLL

BLUE STAR KATEŘINA BROŽOVÁ
KLUB SPORTOVNÍHO TANCE JESENICKA

V ceně: **program bohatý raut Ruleta a Blackjack**

Cena vstupenky od 590 do 690 Kč.
Možnost zakoupení na recepci Priessnitz a MONDI-tour. Nutno rezervovat.

Jeseník
město v srdci přírody

Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNĚ JESENÍK